Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана. | № 163 (18486) | 1990 оной июлиин 15, воскресени | Сэн 3 мүн.

КПСС-эй ЦК-гай ПЛЕНУМ ТУХАЙ ИНФОРМАЦИОННО МЭДЭЭСЭЛ

Июлиин 13-да Москвада КПСС-эй ЦК-гай Пленум нээгдэжэ, эмхидхэлэй асуудалнуудые хаража үзэһэн байна.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой ба Секретариадай тоогой ба хубиин бүридэл Пленум дээрэ зүбшэн хэлсэгдэнэ.

КПСС-эй Центральна хиналтын комиссиин гэшүүд Пленумэй хүдэлмэридэ хабаадана.

Июлиин 14-дэ Пленум хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлээ.

Советскэ Союзай Коммунис партиин XXVIII съезд тухай ИНФОРМАЦИОННО МЭДЭЭСЭЛ

1990 оной июлиин 13-да Москвада, Кремлиин съезднүүдэй ордон соо, Советскэ Союзай Коммунис партиин XXVIII съезд хүдэлмэриеэ үргэлжэлүүлһэн байгаа.

Үглөөнэй заседаниин эхиндэ партиин центральна хүтэлбэрилхы зургаануудые һунгаха талаар дуугаа үгэлгэ үнгэргэгдэбэ.

М. С. Горбачев 11 сагта пленарна заседаниие нээбэ. Июлиин 13-да түгэсхэхөөр съездын хүдэлмэриие тогтоогдоһон болзорһоо үшөө нэгэ үдэрөөр һунгаха гэһэн дурадхалыень делегадууд зүбшөөгөө байна.

Саашадаа заседани дээрэ А.И. Лукьянов түрүүлэлгээр һууба.

КПСС-эй Уставай проектдэ комиссиин дурадхаһан заһабаринуудые делегадууд наринаар хаража үзэбэ. Документын зарим статьянуудай найруулгануудые эсэслэн лаблаһанай һүүлдэ съезд Советскэ Союзай Коммунис партиин Уставые бүхы дээрэнь баталһан байгаа.

Удаань КПСС-эй Центральна хиналтын комисси тухай дүрим съезд баталба.

КПСС-эй XXVIII съезд тусхай тогтоол баталан абажа, съездын уг зорилгонууд болон шиидхэбэринүүдые идхаха, бодото дээрэнь бэелүүлхэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадахыень бүхы делегадуудта дурадхаа.

Саашадаа съезд «КПСС-эй олониитэдэ мэдээсэл тараадаг хэрэгсэлнүүд тухай» резолюци баталан абаба.

Украинын Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь С. И. Гуренко забһарлалгын һүүлээр заседаниие хүтэлһэн байна.

Бүхы талаһаань, бүтэмжэтэйгөөр зүбшэн хэлсэһэнэй һүүлдэ «КПСС-эй залуушуулай политика тухай», «Чернобылиин АЭС дээрэхи гэнэ усалда ба тэрэнэй хойшолонгуудые усадхаха талаар хүдэлмэриин ябасада политическэ сэгнэлтэ үгэхэ тухай», «Демократическа шэнжэтэй национальна политика — һайн дуранай Союз байгуулха, арадуудай хоорондо амгалан тайбан, эбтэй эетэй байдал хангаха зам» гэһэн резолюцинуудые съезд баталан абаба.

Бүлэг делегадуудтай хэһэн хөөрэлдөөнэйнь стенограммые хазагайруулжа, хуули бусаар тараһан ушараар, Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь А. Н. Яковлевай хэһэн буруушаалгын үндэһэ баримтатай байһые батадхаһан комиссиин тобшололнуудые съезд шагнажа, анхаралдаа абаба.

Үдэшын заседани А.И. Лукьяновай түрүүлэлгэ доро үнгэрһэн байгаа.

Съездын секретариадай дурадхалаар «КПСС-эй XXVIII съезддэ ерэһэн ажалшадай бэшэгүүд» тухай тогтоолые делегадууд баталан абаба.

Удаань Мандатна комиссиин түрүүлэгшэ Ю. А. Манаенков үгэ хэлэһэн байна. КПСС-һээ гараха тухай мэдүүлгэ бариһан дээрэһээнь партиин XXVIII съездын делегат Б. Н. Ельцинэй этигэмжэ түлөөлэлгэ болюулагдаа гэжэ тоолоһон мандатна комиссиин шиидхэбэри тухай тэрэ мэдээсэбэ.

Забһарлалгын һүүлдэ съезд «КПСС-эй шэнэ Программа бэлдэхэ тухай» тогтоол баталан абажа, үндэһэ һуури табижа үгэхэ энэ партийна документын проектые зохёохо комиссиие байгуулһан байна.

КПСС-эй Центральна Комитедые ба КПСС-эй Центральна хиналтын комиссиие һунгаха талаар нюусаар дуугаа үгэлгын дүнгүүд тухай тоололгын комиссиин мэдээсэлые делегадууд заседаниин һүүлдэ шагнаба.

Съезд Мандатна комиссиин протоколнуудые баталжа, КПСС-эй ЦК-гай тоогой бүридэлые 412 хүнтэйгөөр, КПСС-эй ЦКК-гай тоогой бүридэлые 165 хүнтэйгөөр тогтообо.

Съезд дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачев түгэсхэлэй үгэ хэлэһэн байгаа.

Энээгээр Советскэ Союзай Коммунис партиин XXVIII съезд хүдэлмэреэ түгэсхэбэ.

ПУГО Борис Карлович

1937 оной февралиин 19-дэ Калинин хотодо түрэһэн. Латыш. 1960 ондо Ригын политехническэ институт дүүргээ. 1963 онһоо КПСС-эй гэшүүн.

1960 ондо Ригын электромашина-бүтээлгын заводой инженерээр ажалайнгаа намтар эхилээ һэн.

1961 онһоо комсомолой ба партийна хүдэлмэридэ ябаа: заводой комсомолой секретарь, Рига хотын комсомолой Пролетарска райкомой нэгэдэхи секретарь, ВЛКСМ-эй ЦК-гай харюусалгата эмхидхэгшэ, секторые даагша, партиин Рижскэ горкомой таһагые даагша, Латвиин ЛКСМ-эй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь, ВЛКСМ-эй ЦК-гай секретарь байгаа. 1974 ондо КПСС-эй ЦК-гай инспектор болоо һэн. Удаань Латвиин Компартиин ЦК-гай эмхидхэлэй-партийна хүдэлмэриин таһагые даагшаар, партиин Рижскэ горкомой нэгэдэхи секретаряар хүдэлһэн байгаа.

1976 онһоо гүрэнэй аюулгүйе сахиха зургаануудта, 1977 онһоо—Латвиин ССР-эй Гүрэнэй аюулгүйе сахиха комитедэй түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо, харин 1980 онһоо түрүүлэгшэ байгаа.

1984 ондо Латвиин Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретаряар һунгагдаа. КПСС-эй ЦК-гай сентябриин (1988 он) Пленум дээрэ КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи Партийна хиналтын комитедэй түрүүлэгшээр баталагдаа һэн.

1986 онһоо КПСС-эй Центральна Комитедэй гэшүүн. КПСС-эй XXV, XXVI, XXVII съезднүүдэй ба Бүхэсоюзна XIX конференциин делегат байһан. КПСС-эй ЦК-гай сентябриин (1989 он) Пленум дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидатаар һунгагдаһан юм.

СССР-эй арадай депутат, гүрэнэй шагналнуудта хүртэнхэй.

1990 оной июлиин 11-дэ КПСС-эй XXVIII съезд дээрэ али нэгэнэйнь шэлэгдэхэ гуримаар КПСС-эй Центральна хиналтын комиссиин түрүүлэгшээр һунгагдаа.

ПАРТИИЕ ЭРИД ШУУД ШЭНЭЛЭЛГЫН ТҮЛӨӨ, ХУБИЛГАН ШЭНЭДХЭЛГЫН АША ТУҺАДА ҮРГЭН НЭГЭДЭЛГЫН ТҮЛӨӨ

М. С. ГОРБАЧЕВОЙ хэлэһэн түгэсхэлэй үгэ

...дэтэ нүхэд делегадууд! ...д өөрынгөө хүдэлмэри ...бэ. Зүблэхэ зүйл дууһан ...дээ, түгэсхэлдэнь нэгэ хэ... минии хэлэхэ үлэбэ.

...рти доторхи, общество до... үйлэ хэрэгүүдэй ябаса... XVIII съездын ямар нүлөө ...хэ байһаниие гүйсэд дүү... мүнөө сэгнэхэнь үшөөл ...тэй байна ха. Гэбэшье, ми... һанахада, ябабашье нэгэ ...н эли болонхой — энэ нү... ...най нилээд ехэшье, удаан... болзорой байха болоно. ...да съезд ямар заабари... үгөөб, тэрэ ямар до... ...удые обществодо эльгээ...

...түрүүн энэмнай хүдэл... ...шэдпээ, таряашадһаа, ин... ...генциһээ партийна орга... ...инуудай, партийна коми... ...дэй үшөөл бии байгаа та... ...гые усадхахаар, ороной ...ша коллективүүдтэй үдэр ...н ажамидаралта холбоо ...улхаар КПСС-эй эрид ...анги байлга болоно. Энэ ...э һуури дээрэ общество ...өөрынгөө түрүү үүргые ...элүүлхэ, манай революци... хубилган шэнэдхэлгын уг ...онуудые түйлалгада бү...хэ хубитаяа оруулха яба... болоно. Саашань. Энэмнай ...дүүдтэ хандалгаяа үндэ...нь хубилгаха, тэрэнэй ажал ...гые һэлгэхэ һэдэлгэнүүд... ...орсаха, тэрэнэй бэхижэн ...годо али болохоор туһа ...хэ, хүн зоной амин шуха... ...рилтэ хэрэглэмжэнүүдые ...отой асуудалнуудые ...хэхэдэнь арадай депута... ...та туһалха гэһэн партиин ...эрмэлзэл болоно.

...тын-политическэ бусад хү... ...нүүд болон эмхинүүд тээ... ...юраараа эрьехээр пар... бэлэн байһые съезд элир...э. ЦК-гай Политическэ ...огоор абтаһан резолюци ...мэдүүлэгдэһэн, кризи... дабахын ба гүнзэгы ре...монуудые бэелүүлгын аша ...да үргэн нэгэдэлгэ бэе...хэ үзэл бодол хадаа так...ска хэмжээн бэшэ, харин ...ой ба арадай аша туһа ту... анхарал оролдолгоор баад...һан гүнзэгы дурадхал гэ... мүнөө бодото байдал дээ...ршэлхэ бидэ ёһотойбди. ...кратиин ба социализмын ... бодолнуудые баримтал... бүхы хүнүүдтэ бидэ гараа ...йнабди, харилсаа холбоо... байхыень тэдэниие уряал...и.

...өө нэгэ шухала дохёо об...бодо манай съездһээ үг... Партиие кризисэй үе саг... гаргахын тула онсо шуха...лхамуудые съезд хээ юм. ...алдуу эндүүнүүдээ үнэн ...р элишэлээбди, социализ... ...туг доро хэгдэһэн гэмтэ ...алнуудые эрид шангаар ...ушааргаабди, тиихэдээ ма...арадай зохёохы хүсэ ши...ь барижа байһан бүхы юу...удые хаяабди. Тиигэбэшье ...өйнгөө аша туһада хэһэн хэдэн үеын коммунистнуудай бүхы туһатай юумэнүүдые зуража хаяха һэдэлгэнүүдые шууд сэхэ буруушааанабди. [Альга ташалга]. Партиһаа хүлисэл гүйхэ, хоро шараа гаргаха эрилтэ табидаг, тэрэниие үнгэрхэдөө зэмэтэ ябуулгын эмхи гэжэ соносходог хүнүүд хадаа иимэ аргаар тэрэниие политическэ ажабайдалһаа холодуулха, иимэ аргаар общественые революционно ёһоор шэнэлхэ бүхы хэрэгтэ сохилто хэхэ гэһэн юрэл һэдэлгэ хэнэ ха юм. Бидэ энээниие имагтал иигэжэ, харин ондоогоор бэшэ, ойлгонобди. Богонёор хэлэбэл, иимэ онол аргануудые хэдэг хүнүүдтэ демократида эсэргүү ба тухирхы энэ ажал ябуулгаяа болюулхыень дурадхаха байнабди. Харин коммунистнууд хэрэггүй бүлэг юумэнүүдһээ хахасаха ёһотой, хүдэлмэркеэ, нүхэдүүд, нилээд горитойгоор нэмээхэ ушартай. [Альга ташалга]. Яажа КПСС хүдэлнэб, тиимээр лэ тэрээн тухай арад сэгнэдэг байха. [Альга ташалга].

Эдэ үдэрнүүдэй туршада эндэ хубилган шэнэдхэлгые саашань яажа ябуулхаб, ямар зорилгонуудые түрүүшын ээлжээндэ шиидхэхэб гэжэ оло дахин, дэлгэрэнгыгээр хөөрэлдэгдөө гээшэ. Тэрэнэй дүнгүүдээр бидэ иимэ үндэһэн хубилалтануудай түрүүшын ээлжээндэ хэгдэхэ байһые ойлгоо гээшэбди: хүдөө нютагуудые хүгжөөлгэ, эдеэ хоолой асуудалые шиидхэлгэ, шэнэ Союзна хэлсээ зохёон табилга ба баталалга; хэрэглэмжын дэлгүүр дээрэхи байдалые һайжаруулга, экономическа хубилалтануудые гүнзэгырүүлгэ; журам ба гурим бэхижүүлгэ. Энэмнай бидэнэй үглөөдэрһөө эхилжэ шиидхэхэ ёһотой эгээл шухала юумэн болоно гээшэ. [Альга ташалга].

Энэ зорилгоор СССР-эй Президентын бүхы конституционно эрхэ түлөөлэлгэнүүд хэрэглэгдэдэг байха гэжэ өөрынгөө зүгһөө найдуулхые хүсэнэб. Хубилган шэнэдхэлгые буруу һүргэхэ арга хэндэшье үгтэхэгүй! [Альга ташалга].

Уласхоорондын хэрэгүүдэй талаар олон шухала зорилгонууд манайда ээлжээндэ байна. Советскэ Союзые дайсан гэжэ саашадаа хэранагүйбди, хани барисаанай ба харилсаа холбооной түлөө тэрээндэ гараа һарбайнабди гэһэн баруунай оронуудай хүтэлбэрилэгшэдэй мэдэлгэнүүдээр сэдьхэлээ ханаги байһанаа элирхэйлхын тула энэ ендэр хэрэглэхэ хүсэлтэй байнаб. [Альга ташалга].

Баруунай долоон гүрэнүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй Хьюстондэ һаяхан болоһон уулзалга дээрэ Советскэ Союзда экономическа дэмжэлгэ үзүүлжэ болоноор тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдэһэн байна. Энэ талаар манай хараа бодол ямар гээшэб? Иимэ асуудалэй гансашье олониитээр бэшэ, мүн баруунай оронуудай правительствануудай табижа байһан ушар баримта хадаа гансаараа байлгые дабаха ба дэлхэйн экономикотой нэгэдэхэ гэһэн манай хүсэл оролдолго тааруу һайн харюу абана гэжэ гэршэлнэ бшуу. Бидэ харилсаа холбоо тогтоохоор бэлэмди, туһа хүргэһэнэй түлөө баяр баясхалантай байхабди. Тиихэдээ бидэ гүйгшад бэшэ, харин миинтээр юумэ абахаяа һанадаггүй, адли тэгшэ партнернууд байхабди. Энээнтэй хамта иимэ харилсаа холбооной тулада ямар нэгэн политическэ эрилтэ табиха һэдэлгэнүүд буруушаагдаха гэжэ онсолон тэмдэглэхые хүсэнэб. Энэ холбоон хадаа гансал адли тэгшэ эрхын, али алиндаа аша туһатай үндэһэн дээрэ хүгжөөгдэжэ болохо, ёһотойшье гээшэ. [Альга ташалга].

Мүнөө өөрөө парти тухай.

Нэн түрүүн съездын хүдэлмэриин дүнгүүдые коммунистнуудта дуулгаха, үндэһэн хубилган шэнэдхэлгын үедэ парти өөрөө гэжэ гүнзэгыгээр мэдэрхэдэнь тэдээндэ туһалха ёһотой бидэ болонобди. Партиин гүйсэд хэмжээгээр өөрынгөө ажаһууха арга шадабариие харуулхынь тула, бодото дээрэ түрүү арга шадалтай болохынь тула гурбан эрхэ нүхэсэл бүридүүлэн хэлэхэ байнаб.

Нэгэдэхеэр, энээнэй тула түрүү партиин өөрынгөө үүргые шэнэ эрхэ байдалда ашаг үрэтэйгээр дүүргэхын тула тэрэ шэнэ Устаааай ба съездын Программна мэдүүлгын үндэһэ һуури дээрэ өөрынгөө бүхы хүдэлмэри, бүхы байгуулалтые эрид шууд, гээгдэлгэгүйгээр хубилган шэнэдхэхэ ёһотой болоно. Бүгэдые хабаадуулдаг демократиин, нүхэсэлэй, нюусагүй байлгын, олондо мэдээсэлгын, шүүмжэлэлгын үндэһөөр партийна олониитын засагые КПСС дотор батадхахын туле бүхы юумэ бидэ хэхэ ёһотойбди.

Хоёрдохёор, политикын ба бодото ажал ябуулгын хэдэ хэдэн асуудалнуудай талаар элдэб һанал бодолнуудай, үнгэрхэдөө платформонуудай, бии байхада, үсөөнхидые хүндэлдэг байха ёһотойбди. Бидэ бэе бэеэ шагнажа һураха, хүсөөрөө дарахагүй, айлгахагүй ёһотойбди. Үнэн зүб юумэн ажал хэрэг дээрэ үрэ дүнгүүдээрээ бэеэ харуулдаг байг лэ.

Гурбадахинь,— һураха, нүхэдүүд, һураха, өөрынгөө соёл болбосорол дээшэлүүлхэ. Хэрбээ бидэ энэ харгы зам дээрэ гараа һаа, бусад хүсэнүүдтэй юрэл харилсадаг, холбоо тогтоодог байхабди, ажалшадай олониитын ба тэдэнэй эмхинүүдэй зүгһөө бүри ехэ этигэл найдалда хүртэдэг болохо байнабди.

ЦК, Генеральна секретарь болохо би республиканудай компартинуудай түргэнөөр өөрынгөө шэнэ, бэеэ даанхай байдалтай болохын тула али болохо туһа хүргэдэг байхабди. Тэрэмнай коммунистнууд болон нацинуудые амяарлан таһаралгада хүргэхэ бэшэ, харин хамтын үзэл сурталай-политическэ үндэһэ һуури дээрэ — манай агууехэ, олонациональна Союзай бүрин бүтэн байлгын аша туһада КПСС-эй шэнэ интернациональна нягта нэгэдэлдэ хүргэхэ ёһотой. [Альга ташалга].

Эсэстэнь энээн тухай хэлэхые би хүсэнэб.

Съездын урда тээ, тэрэнэй хүдэлмэриин үдэрнүүдтэшье, илангаяа түрүүшын үдэрнүүдтэ, манайдашье, дэлхэйн хэблэлдэшье КПСС шэнэлэгдэхэ арга шадалаа алдаа, тэрээндэ нэбтэрэн ороһон догматизм болон сектанстваһаа таһарха шадалгүй, консерватизмда, ушар нимэһээ таһаралгада, политическэ байдалһаа гаралгада хүрөөд байна гэһэн аймхай үгэнүүд хэлэгдэһэн байна. Иимэ түбэгшөөлгэнь бэелээгүй гэжэ бата найдамтайгаар хэлэжэ болоно. Энэнь һүүлшын съезд, тэрээн дээрэ КПСС-ые хүдөөлүүлгэ болохо гэжэ тоолоһон хүнүүд дахинаа алдуу гаргаба ха юм. КПСС оршон ажаһууна, ажаһуухашье юм, манай ороной дэбжэлтэдэ, дэлхэйн соёл болбосоролой дэбжэлтэдэ өөрынгөө түүхэтэ хубитые оруулдаг байха юм. [Альга ташалга].

Партиие шэнэлхэ талаар тон ехэ алхам хэгдээ. XXVIII съезд, юрэдөө, хүнгэн бэшээр үнгэрөө, тэрээн дээрэ, һүүлшын минутануудболотор нилээд шанга үгэ буляалдаан, түгшүүрилтэй тулалдаанууд болоо бшуу. Тиигэбэшье эсэстэнь тэрэ хубилган шэнэдхэлгын уг удхада ба гол зорилгонуудта харюусаһан шухала шиидхэбэринүүдые абаа гээшэ. Энэмнай эгээл шухалань байжа болохо. Бидэ, мүнөөдэр өөрынгөө партиин түлөө, социализмын түлөө, манай арадай түлөө, тэрэнэй мүнөөдэрэй ба үглөөдэрэй түлөө һанаата болодог хүнүүд хадаа, сэдьхэлээ ехэ хаһангяар энээн тухай зоримгойгоор хэлэжэ шадаха байнабди. [Альга ташалга].

Мүнөө бидэ түйлаһан зүб юумэеэ гарһаа алдахагүй, хуушан байдалдаа орохогүй, ганшаһан харгы замдаа бусахагүй ёһотой болонобди. Үгы һаа, энэмнай партида хосорол болохо бшуу. Тэдэнэй аша туһануудые шэнэ эрхэ байдалда элирхэйлхэ, хамгаалха шадалтай политическэ хүсэн болодог партида этигэдэг олон миллион совет хүнүүдэй этигэл найдабариие мэхэлхэ эрхэгүйбди.

Энээгээр дүүргэхыемни, та бүгэдэндэ ехэ элүүр энхэ ба ажал хэрэгтээ амжалтатай байхыетнай хүсэхыемни, эндэ, манай съезд дээрэ, бидэ бултанай хэһэн хүдэлмэриин түлөө баяр баясхалан хүргэхыемни зүбшөөгыт.

[Үни удаан үргэлжэлһэн альга ташалга].

Июлиин 13-най үглөөнэй заседаниие М. С. Горбачев нээһэн байгаа. Тэрэнэй дурадхалаар съезд хүдэлмэреэ үшөө нэгэ үдэрөөр хойшолуулжа, пятницада дүүргэхэ гэжэ зүбшэбэ.

Удаань КПСС-эй Уставай проектын талаар комиссиин түлөөлэгшэ В. В. Игнатов үгэ хэлэхэдээ, партиин Уставай проектын талаар делегадуудай урда тээнь хэлэһэн бүхы ажаглалтанууд болон дурадхалнуудые комисси хаража үзөөд, согсолоо гэжэ мэдээсэбэ. Съезд тэдэнэй туд бүхэниинь наринаар хаража үзөө.

Партиин Уставай проектые зүбшэн хэлсэхэ үедэ партиин гэшүүнэй түлбэри түлэхэ тухай эгээл ондо ондоо һанамжанууд хэлэгдэһэн байгаа. 151-һээ 250 түхэриг хүрэтэр олзо доходтой хүнүүдтэ —1 процент, 250-һаа дээшэ түхэригэй олзо доходтой хүнүүдтэ 2 процент түлэхэ гэһэн комиссиин дурадхалые съезд зүбшөөбэ. Тэрэнһээ гадна, зарим ушарнуудта бага олзо доходтой коммунистнуудые түлбэриһөө өөрынгөө үзэмжөөр сүлөөлхэ эрхэ партийна эхин организацинуудта олгогдоо.

Партийна мүнгэ гаргашалха гурим тушаа заседани дээрэ шанга үгэ буляалдаан болоо. «Гэшүүнэй түлбэриин мүнгэнэй 50 процентые партийна эхин организацинуудай ажал ябуулгада мүнгэ һомолхо зорилгоор шэглүүлхэ» гэжэ хэлэгдэһэн байгаа. «Шэглүүлэгдэхэ» гэһэн үгэ коммунистнуудай һанаанда тааруугүй, «үлөөгдэхэ» гэһэн үгөөр тэрэниие һэлгэхэ хүсэлтэй байгаа. Энэнь ямаршье илгаагүй юм гэжэ КПСС-эй ЦК-гай хэрэгүүдые эрхилэгшэ Н. Е. Кручинын трибуна дээрэһээ тайлбарилаашье һаань, съезддэ хабаадагшад тэрэниие баталан абаагүй.

Съездын урдахи үгэ буляалдаанай үедэ, мүн съездын хүдэлхэ үедэ комисси энэ асуудалые зүбшэн хэлсэһэн юм гэжэ М. С. Горбачев тайлбарилба. Партийна ехэ эхин организацинуудай багахан хубинь өөрыгөө харюулдаг гээшэ гэжэ тэрэ хэлэбэ. Демократическа гуримаар бюджет бүридхэхэ эрхэ районой, хотын, парторганизацинуудта үлөөгөөгүй һаамнай, үглөөдэрһөө колхоз, совхозуудай бүхы эхин организацинууд сүлөөлэгдэһэн секретарьнарай салин үгы хэхэ зэргэтэй болохо. Томо организацинуудай ба үсөөн тоотой организацинуудай аша туһые нэгэн доро сахиха ябадал. Устав хараалха зэргэтэй. Тиигэжэ партийна эхин организацинуудай ажал ябуулгада мүнгэ һомололгодо түлбэриин 50 процент хүрэтэр шэглүүлхэ тухай дүрим бии болоһон байгаа.

Эсэсэй эсэстэ съезд КПСС-эй шэнэ Уставые заһабаринуудтайгаар баталан абаа һэн.

Делегат К. И. Лемза үгэ эринэ. Тэрэнэй һанамжаар, партийна гимнын — «Интернационалай» үгэнүүд хуушараа, үе сагай эрилтэдэ таарануй. Гимнын шэнэ текстын түлөө конкурс соносхохо хэрэгтэй гэжэ үгэ хэлэгшэ тоолоно. Энгэртээ зүүхэ нэгэн адли тэмдэг КПСС-эй гэшүүдтэ бии болгохые тэрэ баһал дурадхаба.

«Правда» газетэдэ толилогдоһон сагһаань хойшо КПСС-эй Уставай хүсэндөө ороо гэжэ тогтоохо» КПСС-эй Уставые баталха тухай шиидхэбэридэ нэмэжэ бэшэхэ дурадхал зарим делегадуудһаа ороо һэн. Харин партийна эхин организацинуудта мүнгэ һомолхо шэнэ зүйлые гуримшуулһан хубида 40-дэхи параграфые 1991 оной январиин 1-һээ хүсэндэнь оруулха дурадхал баталагдаа.

КПСС-эй Центральна хиналтын комисси тухай дүримэй проектые делегадууд зүбшэжэ эхилбэ. Съезднүүд болон конференцинүүд дээрэ һунгагдадаг, тэдэнэй үмэнэ тоосодог бэеэ даанхай дулдыданги бэшэ хиналтын зургаануудые КПСС-тэ байгуулха тухай партийна олониитын эрилтэнүүдтэ проект гол түлэб таарана гэжэ комиссиин түрүүлэгшэ Б. К. Пуго хэлэбэ.

Программна ба уставна документнүүдые бэелүүлгые хинаха, хамтаараа шиидхэхэ, олондо мэдээсэхэ ябадалые, партиин Центральна Комитедэй ба тэрэнэй гүйсэдхэхы зургаануудай ажал ябуулгын бусад демократическа гол ёһонуудые сахилгын хойноһоо адаглаха харюусалгатай зорилго ЦКК-да даалгагдана гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглэбэ. Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, партийна политикын талаар үзэгдэдэг албан хойрог, гансал өөрынгөө һанамжа баримталха ябадалтай тус комисси тэмсэхэ, КПСС-эй зэргэнүүдэй нэгэдэлые бэхижүүлгэдэ туһалха зэргэтэй.

Урданай Центральна шалгалтын комиссиин уялгануудые ЦКК дүүргэхэ — КПСС-эй бюджедэй хэр гүйсэдхэгдэжэ байһые хинаха, партиин ЦК-гай, тэрэнэй эмхи зургаануудай ажахын-финансова ажал ябуулгые шалгаха зэргэтэй.

ЦК-гай болон ЦКК-гай хоорондо гарахадаа болохо арсалдаануудые шиидхэхэ арга онһо дүримэй проект соо хараалагдана. Иимэ зорилгоор зүбшэлэлгын комиссинууд байгуулагдаха, хамтын заседанинууд ба пленумүүд үнгэргэгдэхэ байна.

Зүбшэн хэлсэнгүйгөөр, КПСС-эй Центральна хиналтын комисси тухай дүримые бүхы дээрэнь съезд баталаа.

«КПСС-эй XXVIII съездын делегадуудта даалгабаринууд» гэһэн тогтоолой проектые редакционно комисси бэлдээ һэн гэжэ тус комиссиин түрүүлэгшэ В. А. Ивашко мэдээсэнэ. Съездын баталан абаһан документнүүд партиие нэгэдүүлхэ, шэнэдхэгдэжэ байгаа обществодо шанарай талаар шэнэ хэмжээндэ тэрэниие гаргаха һайн үндэһэ һуури байгуулна гэжэ тэрээн соо хэлэгдэнэ. Абтаһан шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхэ эгээл хүшэр хүндэ, харюусалгатай шата эхилхэнь.

Партийна организацинуудта, ажалша коллективүүдтэ, олониитэдэ мэдээсэл тараадаг хэрэгсэлнүүдтэ съездын шиидхэбэринүүдые эдэбхитэйгээр тайлбарилжа идхахые съезд делегадуудта даалгана. Партиин хуби заяанда, орон соохи политическэ байдалые тогтонижоруулгада съездын документнүүдэй тон шухала удха шанарые дэлбэлэн харуулха, нютагуудта эмхидхэлэй-политическэ ба үзэл сурталай хүдэлмэриие хубилган шэнэдхэлгэдэ хабаадаха зэргэтэй.

Съезд энэ тогтоолые баталан абаад, делегат бүхэн энэ документ абажа, гэртээ бусаха зэргэтэй гэжэ шиидхэбэ.

Зүбшэн хэлсэлгын һүүлдэ съезд КПСС-эй олониитэдэ мэдээсэл тараадаг хэрэгсэлнүүд тухай зэлжээтэ резолюци баталан абаба.

ОРОНОЙ АЖАБАЙДАЛ ГҮНЗЭГЫГӨӨР АНХАРХА

КПСС-эй залуушуулай политика тухай съездын резолюци баһал баталан абтаа.

Чернобыльдохи АЭС дээрэхи гэнэ усалда политическэ сэгнэлтэ үгэхэ резолюциин проектые зүбшэн хэлсэхэ үедэ үхибүүдые аргалха хэмжээ ябуулгануудта партийна бюджедһээ 500 миллион түхэриг хубаарилха дурадхалда онсо анхарал хандуулагдаһан байгаа. Шанга үгэ буляалдаанай һүүлдэ зарим заһабаринуудые хараада абан, гэнэ усалай хойшолонгуудые усадхаха талаар хүдэлмэреэ дүүргээгүй байһанай түлөө коммунистнууд-хүтэлбэрилэгшэдэй партийна харюусалгые шангадхаха тухай резолюци баталан абтаһан байгаа.

«Демократическа шэнжэтэй национальна политика хадаа һайн дуранай Союз байгуулха, арадуудай хоорондо амгалан тайбан, эбтэй эетэй байдал хангаха зам» гэһэн резолюциин проектые эсэслэн найруулхадаа, партиин национальна политикын талаар бүлэг хараалһан программна мэдүүлгые съездын баталан абаһые проект бэлдэхэ комисси хараадаа абаһан байгаа. Национально-гүрэнэй байгуулалтын асуудалнуудаар СССР-эй Верховно Соведэй һүүлэй үедэ баталан абаһан хуулинуудта ба тус документнүүдтэ тэрэнэй зарим зүйлнүүд таарана. Гэбэшье демократи саашадань үргэдхэлгын ба манай холбооной һайн дурааараа нэгэдэлгын замуудые тодорхойлһон бусадшье хэдэ хэдэн зүйлнүүд тэндэ бии. Гэхэ зуура, комисси ямар нэгэн регионуудта нацинууд хоорондын харилсаануудые һүжэрөөжэ болохо найруулгануудые хэрэглэхэгүйе оролдоһон байна.

Делегадууд энэ резолюциие баталан абаба.

«Демократическа» ба «марксистска» платформонуудай түлөөлэгшэдтэй, «Залуу коммунистнууд» бүлэгэй гэшүүдтэй А. Н. Яковлевай уулзаһан тухай делегадуудай дунда гар табилгагүй бэшэг тараалгатай холбоотой мэдүүлгэ тусхай комисси шэнжэлһэн байгаа.

(Түгэсхэлынь 2-дохи нюурта).

Советскэ Союзай Коммунис партиин XXVIII съездын тогтоол

КПСС-эй XXVIII СЪЕЗДЫН ДЕЛЕГАДУУДТА ДААЛГАБАРИ

Орон дотор ба партида эрид хубилалтын боложо байһан сагта КПСС-эй XXVIII съезд үнгэргэгдэбэ. КПСС-эй ЦК-гай Политическэ тоосоон, тэрээн тушаа резолюци, «Энэрхы ёһото, демократическа социализм тээшэ» гэһэн КПСС-эй XXVIII съездын программна мэдүүлгэ, КПСС-эй Устав, съездын баталан абаһан бусад документнүүд партиие нэгэдүүлхын, шэнэдхэгдэжэ байгаа обществодо шанарай талаар шэнэ хэмжээндэ тэрэниие гаргахын тула һайн үндэһэ һуури байгуулна. Баталан абтаһан шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлгын эгээл хүшэр хүндэ ба харюусалгатай шата эхилхэнь.

Партийна организацинуудта, ажалша коллективүүдтэ, олониитэдэ мэдээсэл тараадаг хэрэгсэлнүүдтэ съездын шиидхэбэринүүдые эдэбхитэйгээр тайлбарилжа, идхан дэлгэрүүлхые КПСС-эй XXVIII съезд делегадуудтаа даалгана.

Ороной хуби заяанда, орон соохи политическэ байдалые тогтонижоруулгада съездын документнүүдэй тон шухала удхые элирүүлэн харуулха.

Нютагуудта эмхидхэлэй-политическэ ба үзэл сурталай хүдэлмэриие хубилган шэнэдхэлгэдэ хабаадаха, КПСС-эй XXVIII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ талаар тодорхой хэмжээнүүдые зохёожо бэелүүлхэдэнь өөһэдынгөө һунгуулиин округуудтахи партийна комитедүүд болон эхин организацинуудта үрэ нүлөөтэй туһаламжа үзүүлхэ.

Хубилжа байгаа политическэ байгуулалтада, партиин шэнэ байдалда ба үе сагай эрилтэдэ тааруулха ёһотой КПСС-эй ерээдүйн Программын удхын талаар дурадхалнуудые партида гүнзэгыгөөр зүбшэн хэлсэлгые эмхидхэхэ.

Партийна комитедүүдэй зохихо пленумүүд болон комиссинуудай хүдэлмэридэ, КПСС-эй XXVIII съездын шиидхэбэринүүдые залан шууд ба хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлхэ бодото хүдэлмэридэ съездын делегадуудые хабаадуулхаар КПСС-эй ЦК, КПСС-эй ЦКК, союзна республиканудай Компартинуудай ЦК-нууд, партиин крайкомууд, обкомууд, окружкомууд, горкомууд болон райкомууд хараалха ёһотой.

Экономическа реформо бэелүүлхэ ба дэлгүүрэй харилсаануудта шэлжэн орохо талаар КПСС-эй политика тухай КПСС-эй XXVIII съездын РЕЗОЛЮЦИ

Арадай ажахыдахи байдал муудана, хүн зоной ажаһуудалай хэмжээн доошолно гэжэ съезд һанаата болонгёор тэмдэглэнэ. Үйлэдбэриин байгууламжа удаанаар шэнэдхэгдэнэ, хүн зондо хэрэгтэй эд бараа бүтээлгэ ба хангалга улам ехэ боложо байгаа мүнгэн олзо оршоһоонь гээгдэнэ. Хүдэлмэриин саг ба материальна нөөсэнүүд урдынхяараал ехээр алдагдана, эрдэм-техникын дэбжэлтын мүнөөнэй түйлалтанууд экономикодо бэлээр хэрэглэгдэнэгүй. Гансашье социальна бэшэ, мүн политическэ хойшолонгуудтай, хубилган шэнэдхэлгын хэрэгтэ олониитын этигэл найдалые буурууладаг эд хэрэглэгшэдэй дэлгүүрэй доройтоһон ябадал эдэ хүшэр хүндэ үзэгдэлнүүдые бүхы дээрэнь харуулна.

Экономикодо тохёолдоһон хүшэр хүндэ байдалай гол шалтагаанууд иимэ: социалис үйлэдбэриин харилсаануудай түхэлөө алдалга, зөөри болон хүтэлбэриһөө ажалшадай холодолго, али бүхы юумые тэгшэдхэхэ ба хара амяа хараха һанаан монополизм ба ажалай дүнгүүдэй талаар дэлгүүрэй сэгнэлтын үгы байлга, һүүлэй үедэ түбэй газарташье, республикануудташье, нютагуудташье арадай ажахые хүтэлбэрилгэдэ хэгдэһэн хазагайруулга. Арадай ажахыда тохёолдоһон тэнсүүригүй байдал, обществын хүшэ хүрэхөөр бэшэ гээлтэ гаргашанууд, ажахы эрхилэлгын талаар хэрэглэгдэдэг гарзада оруулдаг арга оньһо, залан сэхэ реформо бэелүүлхэ талаар удааралга ба алдуу эндүүнүүд экономикын ашаг үрые дээшэлүүлгые һаатуулна.

Хүшэр хүндэ байдалһаа гараха замуудые бэдэрхэ, социально-экономическа хубилалтануудай гол шэглэлнүүдые тодорхойлхо талаар хоёр хэтэрхэй хараа шугам элеэр үзэгдэнэ. Экономическа байдалые бүгэдэ ниитээрнь гүрэнэй мэдэлдэ байлгада үндэһэлһэн албадан хубаарилгын шанга гуримаар ажахыгаа эрхилхэ хуушанай түхэл янзые һэргээхэ, үгышье һаа, үйлэдбэриин бүхы хэрэгсэлнүүдые гүрэнэй зөөри бэшэ болгожо, гүрэнэй зүгһөө экономикые гуримшуулха ябадалһаа сүм арсаха гэжэ обществодо үсэд дурадхагдана. Экономическа шиидхэхээр болоһон асуудалнуудые шиидхэхэ талаар эдэнэй алинииншье тааранагүй гэжэ съезд тоолоно. Социализмын гол үнэтэ шухаг зүйлнүүдтэ ба дэлхэй дээрэхи бодото байдалда эдэнэй алинииншье зуришэлдэнэ, хүнүүдэй таһаршагүй эрхэнүүдые хизаарлалгада хүргэхэ байна, ажахы эрхилэлгын ашаг үрэтэй гурим байгуулха аргагүй.

Партиин шэлэһэн социалис замые партиин баримталдаг байһые съезд онсолон заана. Дэлгүүрэй харилсаануудта шэлжэн орохо гээшэ арадай ажахыда экономическа реформые эрид шууд бэелүүлгын ба хэрэг байдалые һайжаруулгын гол удха болоно гэжэ тоолоно. Гуримшуулагдадаг дэлгүүрэй экономико хадаа хүн бүхэнһөө — шадабариинь зэргээр, хүн бүхэндэ — ажалайнь дүнгүүдээр гэһэн ёһо гурим бэелүүлхэ арга боломжо үргэдхэхэ, үндэр бүтээсэтэй ба зохёохы ажалай түлхисэ боложо үгэхэ, үйлэдбэрилэгшын ба хэрэглэгшын хоорондо али алиндань ашатай туһатай харилсаануудай ашаг үрэтэй арга оньһо байгуулха арга олгохо, юумэнэй саг үргэлжэ хоморддохо ябадалда, ээлжээнүүдтэ эсэс табиха, хонжоо наймаанай ба һүүдэрэй экономикын бусад үзэгдэлнүүдэй үндэһэ һуурииие һалгааха байна.

Энэ зорилго бэелүүлхэдээ, үргэн арад зониие ашаг үрэтэй ажалаар хангалгада, тэдэнэй һуудал байдалай хэмжээнэй доошололгые зайсуулгада шэглүүлэгдэһэн политика КПСС үнгэргэхэ юм. Шадал багатай хүнүүдтэ социальна тэдхэмжын гурим нэн түрүүн зохёогдожо, эртэнһээ бэелүүлэгдэжэ эхилхэ ёһотой гэжэ парти тоолоно.

Шэнэ эрхэ байдалда хэрэглэмжын ниитын жасаһаа социальна талаар адаг бага пенсинүүд, гэр байра, хангалга, элүүрые хамгаалга ба һуралсал, соёл ба эрдэм ухаан лаб хангагдаха, обществын оюун ухаанай арга боломжые хүгжөөлгэдэ, үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлгэдэ иимэ жасанууд туһалха зэргэтэй гэжэ съезд онсолон заана. Хүниие хүнэй мүлжэхэ ябадалые зайсуулдаг, зөөриин ба ажахы эрхилэлгын бүхы түхэл янзануудай адли тэгшэ байлгые хууляар хангадаг экономикын ашаг үрэтэй байгууламжа бүридхэхэ ёһотой гэжэ съезд тоолоно. Дэлгүүрэй гол субъектнүүд болохо бэеэ даанхай предприятинуудай хоорондохи холбоон экономическа харилсаануудай үндэһэ һуури болохо зэргэтэй.

Шэнэдхэгдэһэн Союзна договорой үндэһэ һуури дээрэ экономикын талаар республикануудай адли тэгшэ эрхые ба бэеэ даанхай байдалые сахижа, ниитэ-союзна ниитэ нэгэн дэлгүүр хүгжөөхэ хэрэгтэй гэжэ съезд шууд тоолоно.

Гуримшуулагдадаг дэлгүүрэй экономикодо шата шатаар орохо тодо, һайса бодожо үзэгдэһэн ба арад зондо ойлгосотой программа зохёохо тухай СССР-эй Арадай депутадуудай II съездын ба СССР-эй Верховно Соведэй шиидхэбэринүүдые съезд дэмжэнэ. Ороной социально-экономическа байдалые тогтонижоруулха талаар хойшолуулашагүй хэмжээнүүд тус программада орохо ёһотой.

Дэлгүүрэй харилсаануудые хүлеэн абалгада обществые бэлдэхэ талаар ойлгууламжын ехэ хүдэлмэри ябуулха гээшэ коммунистнуудай шухала зорилго гэжэ съезд тоолоно. Дэлгүүртэ шэлжэн ороһоо ондоо шэлэн абаха арга үгы, энэмнай зорюута хэһэн алхам бэшэ, харин ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, арадай һуудал байдалай шанарай талаар шэнэ хэмжээ түйлаха, эрхэ сүлөө ба демократи бэхижүүлхэ, Совет гүрэнэй бүрин бүтэн байлгые сахиха арга зам гэһэн гүнзэгы ойлгосо общество дотор бүридүүлгэдэ партийна организацинуудай ба комитедүүдэй политическэ болон эмхидхэлэй ажал ябуулга шэглүүлэгдэхэ зэргэтэй.

Үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлдэг, ажалшадай аша туһада эдэбхи үүсхэл, һүбэлгэн ухаа бадаруулгада туһалдаг бүхы үүсхэлнүүдые ниитын зүгһөө дэмжэхые съездын делегадууд коммунистнуудые уряална.

Соведүүдэй дүүрэн засагые һэргээлгын эрхэ байдалда партиин экономическа политикые бэелүүлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадалга, экономическа шэнэ бодомжо бүридүүлгэдэ, ажахын шэнэ эрхэ байдалда хүдэлжэ шадаха кадрнуудые бэлдэлгэдэ туһалха гээшэ партийна бүхы организацинуудай, коммунист бүхэнэй шухала зорилго мүн.

Һуралсалай, эрдэм ба соёлой талаар КПСС-эй политика тухай Советскэ Союзай Коммунис партиин XXVIII съездын РЕЗОЛЮЦИ

Хубилган шэнэдхэлгын жэлнүүд хадаа үзэл сурталай хуушарһан зүйлнүүдые, албадан зонхилолгын харата аашануудые үсадхан зайсуулгын, оюун ухаан бодолой баялигуудта хандалгын, дэлхэйн олониитэтэй хамтаржа, ажалаа ябуулалгын үе саг мүн.

Гэбэшье бэелүүлэгдэжэ байһан түйлалтанууд тогтуурингүй, хёмороо зүрилдөөтэй байна. Оюун ухаан бодолдо гүрэнэй болон КПСС-эй хандасануудта али бүхы юумэнһээ үлэһэн лэ мүнгэ гаргашалалгын гол ёһон зайсуулагдаагүй байһаар. Партиин хүтэлбэри дунда ба дээдэ һургуулиие хубилган шэнэдхэлгын, эрдэм, соёлые хүгжөөлгын программануудые бэелүүлгэдэ тогтууритай ажал ябуулнагүй.

Арадай һуралсал, эрдэм, соёлой олохон национальна түбүүд хангалтагүй муу байдалтай байһаар. Интеллигенциин дунда хара амяа хараха ябадал, урмаа хухаралга, партида найдалгүйгөөр хандалга үргэнөөр дэлгэрнэ, үндэһэ яһанай илгаа гаргаха ябадал һүжэрнэ. Залуушуулай ухаан бодолдо, соёл болбосоролдо хангалтагүй юумэ нэбтэрүүлгэ, аралжаа наймаа хэхэ гэһэн һанал бодолые тэдэнэй ухаан бодолдо батадхалга, оюун бэлигтэй хүнүүдэй хилын саана гаража ошолго илангаяа аюултай байна.

Оюун ухаан бодолой мүнөөнэй байдал, хүн зоной эрдэм, соёлой ахир тулюур хэмжээн, эрдэм ухаанай үрэ дүнгүүдые дээшэлүүлхэ талаар эрилтээ һулаар табилга социализмые шэнэдхэлгын хэрэгтэ, ороной ерээдүйдэ хохидол ушаруулна гэжэ съезд мэдүүлнэ. Ороноо оюун ухаан бодолой талаар һэргээхэ гээшэ КПСС-эй ажал ябуулгын түрүү зэргэдэ табигдаха ёһотой. Эдэ асуудалнуудые сэгнэнгүй байжа болохогүй.

Ниитэ хүн түрэлтэнэй угай баялигуудай нэрэ хүндые гүнзэгыгөөр мэдэрэлгэдэ үндэһэлдэг һуралсалай, эрдэм, соёлой талаар партиин политика обществодо шухала удха шанартай юм.

Эдэ бүгэдые съезд эрдэм **һуралсалай талаар** КПСС-эй политикын гол зорилгонууд, гол ёһонууд гэжэ тоолоно:

— эрдэм һуралсалай энэрхы сэдьхэлэй зорилгые, обществын экономическа, социальна, политическэ ба оюун ухаан бодолой асуудалнуудые гуримшуулан шиидхэжэ, тогтууритай болгохо талаар тэрэнэй түрүүшын ээлжээнэй удха шанарые батадхаха;

— эрдэм мэдэсээ таһалгаряагүйгөөр дээшэлүүлхэ гээшэ ажабайдалай таһаршагүй хубинь, ниитын хүгжэлтэ дэбжэлтын хэлбэришэгүй эрхэ нүхэсэл мүн; арадай ажахыда байгууламжын асари ехэ хубилалтануудые хэхэ, ажал хэрэгээ элсүүлхэ һалбаринуудые хурдан түргэнөөр хубилгахын тула кадрнуудай мэргэжэл шадабариие дээшэлүүлхэ аша үрэ ехэтэй системэ байгуулха;

— хүнэй хүсэл эрмэлзэлгэнүүдтэй, арга шадабаринуудтай тааралдуулан, мэргэжэлээ эрхэ сүлөөтэйгөөр шэлэхэ бодото эрхэ олгохо; элдэб түхэлэй һуралсалай эмхи зургаануудые байгуулһанай, һуралсалай олон янзын түхэл шэнжэнүүдые, онол аргануудые тогтооһоной ашаар залуушуулай дүүрэн эрдэм һургуулитай болохын тула таарамжатай байдал байгуулха;

— дээдэ ба тусхай дунда һургуулида мэргэжэлтэдые һурган бэлдэлгын байгууламжые, удха шанарые обществын удаан болзорой эрилтэнүүдтэй, ороной республиканууд болон үргэн ехэ нютагуудай социально-экономическа хүгжэлтын зорилгонуудтай тааралдуулан табиха;

— общество дотор демократи үргэдхэлгын, энэрхы һайхан сэдьхэл нэбтэрүүлгын, хүмүүжүүлгын асуудалнуудта гэр бүлын үүргэ дээшэлүүлгын хэрэгүүдтэй тааралдуулан, үхибүүдые, һурагша болон студент залуушуулые эрхэтэн ёһоной мэдэрэлтэйгээр, дэлгэр һайхан сэдьхэлтэйгээр, бар хүсэтэйгөөр хүмүүжүүлхэ хэрэгые хубилган шэнэдхэхэ;

— эрдэм һуралсалда демократиие нэбтэрүүлхэ, һуралсалай эмхи зургаануудай бэеэ дааһан байдалые үргэдхэхэ, эрдэм һуралсалай талаар уласхоорондын кооперациие хүгжөөхэ;

— дунда ба дээдэ һургуулиие энэрхы сэдьхэлэй гуламта болгохо, тэндэ ном заалгые үндэһэн соёлой угай баялигуудтай, ёһо заншалнуудтай, Эсэгэ ороной ба дэлхэйн олониитын ухаан бодолой түйлалтануудтай холбоое бэхижүүлхэ, һуралсал, эрдэм, соёлой хоорондохи таһалдалые зайсуулха;

— арадай эрдэм һуралсалые хуулиин ба экономическа талаар хамгаалха, багшанарай, студентнэр болон һуралсалай һуудал байдалые улам һайжаруулха, багшын мэргэжэлэй нэрэ хүндые дээшэлүүлхэ, багшанарай ажалай ба ажаһуудалай эрхэ байдал, багшын ажал ябуулгын салин хүлһэн тухай анхаралаа хандуулха.

Эрдэм ухаанай талаар:

— общество, гүрэн дотор эрдэм ухаанай эрхэ ба уялга, эрдэмэй ажалай нэрэ хүндые дээшэлүүлхэ; эрдэмэй һургуулинуудай хоорондохи үрдилдөө мүрысөөе хүгжөөхэ; хүтэлбэрилгэ зонхилолгые нэгэ газарһаа эрхилэлгые гүрэнэй-ниитын зүгһөө таарамжатай һайнаар гуримшуулан табиха;

— обществын нэгэдэлэй эрхэ нүхэсэл болохо үндэһэн шухала эрдэм ухаанай ба ниитэ гүрэнэй эрдэм-техникын программануудай үүргэ дээшэлүүлхэ; дэлхэйн эрдэм ухаантай совет эрдэмэй харилсаае хүгжөөхэ, энэ һалбарида ажалай уласхоорондын харилсаае, хубаарилгые үргэнөөр нэбтэрүүлхэ;

— эрдэм ухаанай шэнжэлгэнүүдые бэелүүлгын социальна, экономическа, экологическа хойшолонгуудай түлөө эрдэмтын сэдьхэл бодолой харюусалгатай эрдэм ухаанай зохёохы ажал ябуулгын эрхэ сүлөөе тааралдуулан табиха;

— зөөриин элдэб түхэл шэнжэнүүдэй үндэһөөр эрдэм-техникын ба үйлэдбэриин ажал ябуулгын холбоо барисаае ажахын онол аргануудаар батадхаха; тэдэнэй ажал ябуулгын бүхы асуудалнуудые шиидхэлгэдэ эрдэмэй коллективүүдэй бэеэ дааһан байдалые хангаха;

— эрдэмэй кадрнуудые бэлдэхэ, дэбжүүлхэ гуримые нарижуулан һайжаруулха; эрдэм шэнжэлэлгын ажал ябуулгын үрэ дүнгүүдтэ тааруу салин хүлһэ тогтоохо;

— гуманитарна эрдэм ухаае хүгжөөлгын үндэһэ һуурииие нилээд үргэдхэһэнэй ашаар ниитын эрдэмэй бүхы системэ хубилган шэнэдхэхэ;

— философиие, политэкономиие, түүхые, социологиие, психологиие, политологиие, культурологиие хүгжөөлгэдэ КПСС-эй зүгһөө туһаламжа, дэмжэлгэ үзүүлхэ; общество болон гүрэн дотор демократиие үргэдхэлгын, элдэб янзын һанал бодол нэбтэрүүлгын, олон партитай байлгын эрхэ байдалда социализмые шэнэдхэлгын, парти болон тэрэнэй ажал ябуулгые хүгжөөлгын теоретическэ асуудалнуудые эрдэм ухаанай үндэһөөр шэнжэлгые урмашуулха.

Соёлой талаар:

— арад түмэндэ соёл болбосорол нэбтэрүүлхэ талаар гүрэнэй лаб хангалгын үедэ соёлой албан зургаануудай, эмхинүүдэй зонхилолгые зайсуулха; соёлой ажал ябуулгануудые хүтэлбэрилгын гүрэнэй-ниитын гуримые нарижуулан һайжаруулха, хуулиин үндэһэ һуури дээрэ үндэһөөр соёлой ажал ябуулагшадай хамгаалагданги байдалые хангаха;

— СССР-тэ ажаһуудаг бүхы арадуудай соёлой онсо өөрсэ шэнжэнүүдые, эрхэнүүдые хүндэлхэ, тэдэнэй хоорондоо харилсаа холбоогоо, нэгэ нэгэеэ баяжуулха ябадалаа үргэдхэхэ, һайжаруулха, үндэһэн соёлой түбүүдые бүридүүлхын, хүгжөөхын тула таарамжатай һайн байдал байгуулха;

— зохёохы ажалаа эрхэ сүлөөтэйгөөр ябуулха, оюун бэлигыень урмашуулха, соёлой элдэб шэглэлнүүдые, түхэл шэнжэнүүдые, һургуулинуудые һаад тойбогүйгөөр хүгжөөхэ;

— мүнөө үеын дэлхэй дээрэхи оюун ухаан бодолой ажабайдалда ороноо бүрин бүтэнөөр хабаадуулха арга олгоһон энэрхы сэдьхэлэй суртал һургаалнуудай, үнэтэ шухаг баялигуудай үндэһөөр олон яһатанһаа бүридэдэг совет соёлые хүгжөөн бадаруулха.

Съезд шэнээр һунгагдаһан КПСС-эй Центральна Комитедтэ даалгана гэбэл:

— ороной ухаан бодолой хүсые гүйсэд дүүрэнээр хэрэглэлгэдэ, саашадань хүгжөөлгэдэ хабаатай бүхы асуудалнуудые шиидхэлгын, ойрын хэдэн жэлэй хугасаа соо оюун бодолой мүнгэн һангай ба материально-техническэ үндэһэ һуурииие бэхижүүлгын, гүрэнэй бюджедһээ тусхай зорилготой нэмэлтэ һомололгонуудые хэлгын, һуралсалай, эрдэм, соёлой эмхи зургаануудта хүнгэлэлтэтэй налог түлэлгын политика бэелүүлгын, оюун ухаан бодолые хүгжөөхэ жасануудта предприятинуудай, кооперативүүдэй, эмхинүүдэй мүнгэ һомололгые урмашуулгын гол ёһонуудые КПСС-эй үмэнэһөө дурадхаха; арадай эрдэм һуралсалые хүгжөөлгын гүрэнэй удаан болзорой программа зохёожо бэелүүлхэ гээшэ шухала удха шанартай гэжэ тоолохо;

— эрдэм һуралсалай талаар айхабтар ехэ программануудые зохёожо бэелүүлгэдэ, оюун ухаан бодолой хүсые арьбадхалгада эрдэм ухаанай һалбариие хүгжөөлгэдэ эдэбхитэйгээр туһалха. Иимэ зорилготойгоор һуралсалай ба эрдэм ухаанай эмхи зургаануудай, КПСС-эй ниитын-политическэ түбүүдэй арга боломжонуудые, материальна үндэһэ һуурииие хэрэглэхэ;

— хара муухай ябадалнуудһаа, хашалта харшалалтануудһаа, бүдүүлиг ябадалые номнолгоһоо совет хүнүүдые сэдьхэл бодолой талаар, хамгаалхын тула энэрхы һайхан сэдьхэлые хамгаалха талаар СССР-эй Хуули баталан абаха тухай үүсхэл эдэбхи гаргаха. Тусхайлбал, гадаадын оронуудһаа видео болон кинопродукци орон руугаа оруулха ябадалые үрэ ехэтэйгээр гуримшуулха талаар СССР-эй уласхоорондын уялгануудые мүн лэ хараада абаха;

— бодото байдалай ямар байһые шэнжэлжэ, партийна организацинуудта оюун ухаан бодолой ажал ябуулгын удха ба онол арганууд тухай дурадхалнуудые зохёохо зорилготойгоор соёлой, эрдэм һуралсалай талаар КПСС-эй ЦК-гай комисси байгуулха.

КПСС-эй олониитэдэ мэдээсэл тараадаг хэрэгсэлнүүд тухай КПСС-эй XXVIII съездын РЕЗОЛЮЦИ

Шэнэдхэлгын, демократи үргэдхэлгын хүдэлмэри дэлгэрүүлгэдэ, нюултагүй мэдээсэлгые манай ажабайдалай ёһо гурим болгон батадхалгада партийна хэблэл ехэ үүргэ дүүргээ. Партиин ба гүрэнэй шухала шиидхэбэринүүдые, хэдэн хуулинуудые баталан абаха, правительствын амин шухала программануудые зохёохо хэрэгтэ журналистнууд үүсхэл гаргаһан байна.

Гэбэшье партийна хэблэлые хубилган шэнэдхэлгын эршэ болон хэмжээн общество дотор боложо байһан зарим хубилалтануудтай тааралданагүй. Үйлэ хэрэгүүдһээ гээгдэнэ, дайшалхы үүргэеэ алдана, заримдаа социализмда ба хубилган шэнэдхэлгэдэ эсэргүү хүсэнүүдэй эдэбхижэхэдэ, бата хараа шугамаашье алдана.

Шэнэ асуудалнуудай болон орёо байдалай хүсэндэ түлхюулэн, түбтэ ба газар нютагуудта партийна зарим хэблэлнүүд хүдэлмэреэ ябуулжа шадахаяа болишоно. Тиин партийна газетэнүүдэй ба журналнуудай хуудаһанууд дээрэ КПСС-тэ зүрюу бодолнуудые дэлгэрүүлһэн, Соведүүдэй ороной, манай Эсэгэ ороной бэеэ даанги байдалай ба эрхэ сүлөөгэй түлөө партиин болон арадай баатаршалгата тэмсэлэй түүхэ хазагайруулһан материалнууд хэблэгдэдэг байна. Арадай оюун бодолой баялигуудта, тэрэнэй патриотическа ба интернациональна ёһо заншалнуудта, Совет Армиие, хуули сахилгын органуудые хүндэлэлгэдэ добтолһон хүнүүдтэ һайн харюу үгтэнэгүй.

Эдэ бүгэдэ хадаа өөрынгөө политика ойлгуулха ба бэелүүлхэ талаар КПСС-эй арга боломжонуудые хизаарлана. Шэнэдхэлгын хамтын эмхидхэлшэ, парти ба обществые нэгэдүүлэгшэ болохо үүргэеэ партийна хэблэл һулаар дүүргэнэ. Эдэ үзэгдэлнүүдтэ КПСС-эй ЦК, союзна республикануудай Компартинууд, партиин түбэй хэблэлнүүд адлирхуу сэгнэлтэ үгөөдүй байна.

1. Бии боложо байгаа олон партийна эрхэ байдалда Коммунис партида иимэ шадалтай хэблэл хэрэгтэй гэжэ съезд тоолоно:

— социализмын үг зорилгонуудые ба баялигуудые, хубилган шэнэдхэлгын зорилгонуудые болон асуудалнуудые, Соведүүдэй гүйсэд дүүрэн засагые, социалис замые шэлэлгын үндэһэн дээрэ обществодо демократи үргэдхэлгые, хуули ёһото гүрэниие байгуулгые хамгаалха;

— хубилган шэнэдхэлгын шэнжэнүүдые, ниитын хүгжэлтын зохёон байгуулхы үзэл бодолнуудые тон зүбөөр харуулха, хара амяа хараһан ба бүлэг хүнүүдэй аша туһа баримталһан бүхы түхэлнүүдтэ эсэргүү ябуулга хэхэ;

— хубилган шэнэдхэлгэдэ, партийна ажабайдалда демократи удаа дараалан бэелүүлгэдэ али болохоор туһалха, КПСС доторхи элдэб бүлэглэлнүүдэй, үсөөнтэнэй хараа бодолнуудые, ниитын асуудалнуудые шиидхэлгын олон түхэл янзануудые, мүн эдэ бүлэглэлнүүдэй ба түхэл янзануудай удха шанарай гүнзэгы шэнжэлэлнүүдые өөһэдынгөө хуудаһанууд дээрэ харуулха;

— общество, гүрэн, илангаяа парти доторхи муу үзэгдэлнүүдэй урдаһаа бата бодолтойгоор ба хурсаар үгэ хэлэхэ, коммунистнуудай арюун сэбэр шэнжэ шанарай түлөө тэмсэхэ;

— партиин үзэл сурталай ба эмхидхэлэй нэгэдхэлгэ хамгаалха, тэрэниие хэдэн хуби болгон һалгааха зорилгонуудай урдаһаа шангаар тулаха. Партийна хэблэлые КПСС-
зүүн тээһээ эсэргүүгээр зогсодог хүсэнүүдэй эдэб
талаар өөһэдынгөө партиецууд гэжэ тоолодог зар
листнуудай туршалгануудые бололтогүй гээд тоол

2. СССР-эй Гостелерадио ниитын хүдэлөөнүүдтэ
нүүдтэй ябуулдаг өөһэдынгөө хүдэлмэреэ хэлсээт
нуудай үндэһэн дээрэ ябуулаг лэ гэжэ съезд
КПСС-эй асуудалнуудаар түбтэ ба газар нютагуу
ябуулдаг политикаар телевизионно саг үргэлжын
байгуулхын түлөөбди гэжэ съезд мэдүүлнэ.

Хэрбээ хэрэгтэй һаань, КПСС-эй районно, город
стной, хизаарай комитедүүдэй орган — мэдээсэл т
рэгсэлнүүдые бии болгохо гэһэн дурадхалые съез

3. Предприяти тухай хуулиар хараалагдаһан ажа
гын шэнэ түхэлнүүдые редакционно-хэблэлэй хэр
нээр хэрэглэхэ, партийна хэблэлэй рекламно-ко
ажал ябуулгые горитойгоор үргэдхэхэ, хэлсээ батал
зүрхэтэйгээр нэбтэрүүлхэ гэжэ съезд зууршална.
полиграфическа бааза дээрэ гарадаг партийнабэш
лэлтэй экономическа харилсаан хуулиар зүбшөөг
муудта үндэһэлэн саашадаа ябуулагдаха гэжэ пар

Хуули ёһоной ба экономическа онсо хамгаалгад
гүй зуураа партиие хэблэлэй өөрынь баазагүй бо
эрилтэнүүдые КПСС эрид буруушаана.

4. Партийна комитедүүдэй ба мэдээсэл тараада
нүүдэй үдэр бүриин харилсаануудые горитойгоо
жэ, саг үргэлжын болгохо гэһэн зорилго съезд т
тийна комитедүүдэй ба тэдэнэй хэблэлэй органу
саануудта бүдүүрхэлгэ, аппарадай хашалта байха
харилсаан хадаа политическэ хамтын ябуулгын,
рилсаа холбооной эшэ үндэһэн дээрэ эмхидхэгдэ
Үндэр шадабаритай партийна журналистнуудые бэ
нэй түлбэри, ажалай болон ажаһуудалай эрхэ ба
партийна комитедүүд, нэн түрүүн КПСС-эй ЦК он
хандуулха ёһотой.

Редколлегинүүдэй мэргэжэлэйнгээ талаар хизаар
гые дабаха, партийна хэблэлэй хүдэлмэридэ ниит
жын үрэ нүлөөе шангадхаха зорилготойгоор, хэрэ
болоо һаань, партийна комитедүүд редакционно
бүридхэжэ, тэрээндэ редакциин хүдэлмэрилэгшэдтэ
рэ хүндэтэй ажалшадые, ажахын хүдэлмэрилэгшэд
ухаанай ба соёлой ажал ябуулагшадые оруулха.
лэлтэйгээр тэдэнэр өөһэдынгөө хэблэлэй хараа
ри ехэ бодомжотойгоор ба үнэн зүбөөр ябуулха

Мүнөөнэй эрхэ байдалда партийна хэблэл зах
хэлһээ, захирһан, ухаа зааһан маягһаа гүйсэдөөр
той. Захирһан маягай хүсөөр бэшэ, харин хүн
хэрэгтэ ба һанаа бодолдонь таараһан үнэншэмэ
римтануудай ашаар партиин дуун хүн зоной ухаа
зүрхэ сэдьхэлдэ хүрэхэ аргатай.

КПСС-эй, тэрэнэй органуудай журналистнуудта
рилсаанууд хадаа Хэблэл ба мэдээсэл тараадаг
сэлнүүд тухай хуулида хүндэлһэн харилсаан байха ёһ
риингаа хүсөөр бэшэ, харин нэрэ хүндынгөө хүсэ
профсоюзай гү, али залуушуулай хэблэлнүүдтэ тэ
зэргэтэй.

ОРОНОЙ АЖАБАЙДАЛ ГҮНЗЭГЫГӨӨР АНХАРХ

(Түгэсхэл. Эхининь 1-дэхи нюурта).

Съездын делегадуудай дунда хуули бусаар тараагдаһан бэшэг соохи зарим асуудалнууд ба харюунууд А. Н. Яковлевай үнэн дээрээ хэлэһэн үгэнүүдтэ тааранагүй, тэдэнэй удхые хазагайруулна гэһэн тобшолол комисси хэһэн, иимэ авторнуудые, энэ хэрэг эмхидхэгшэдые буруушааһан байна.

Олониитэдэ мэдээсэл тараадаг хэрэгсэлнүүдтэ энэ уулзалгын нэгэн удхатайгаар харуулагдаагүй байһые, съездын делегадуудай дунда нэгэ удхатайгаар ойлгогдоогүй байһые хараада абажа, «Правда» газетын хуудаһануудта уулзалгын стенограммын текстые дүүрэнээр хэблэхэ хэрэгтэй гэжэ комисси тоолоно.

Комиссиин тобшололнууд болон дурадхалнуудые съезд анхаралдаа абаһан байна.

Ленинградай научно-үйлэдбэриин «Авангард» нэгэдэлэй партийна комитедэй секретарь **В. А. Тюлькиндэ** мэдүүлгэ хэхын тулада үгэ үгтэһэн байгаа. Гуримшуулагдадаг дэлгүүртэ шэлжэн оролготой холбоотой асуудалнууд съезд дээрэ хангалтагүйгөөр зүбшэн хэлсэгдээ гэһэн үсөөнхиин һанамжые бүлэг делегадуудай үмэнэһөө тэрэ элирхэйлбэ. Дэлгүүр тушаа али нэгэнэйнь шэлэгдэхэ хараа бодомжо хаража үзэлгэһөө арсаха ябадал капиталис гуримда бусаһантай адли гэжэ тэрэ һанамжална. Үсөөнхиин һанамжые тэмдэглэжэ абахые, энэ резолюциие дэмжэхыень съездэ хабаадагшадые үгэ хэлэгшэ гуйһан байна.

Үсөөнхи делегадуудай энэ һанамжые съезд анхаралдаа абаба.

Энээнэй урда тээ съезд дээрэ ойлгосотой бэшэ үгэ хүүр гараһан байгаа гэжэ делегат **В. И. Полохало** хэлэбэ. «Демократическа платформын» зарим хубинь КПСС-эй зэргэһээ гараха тухай соносхоо гээд хэлэгдээ һэн гээшэ. Үнэн дээрэ энэнь партиие эмхи гуримтайгаар һалгааха туршалга болоно. «Демократическа платформын» тала баримталдаг зарим коммунистнууд партида үлөө, съездын ябасаар ба шиидхэбэринүүдээр һанаагаа сүм дүүрэнги гэһэншүүгээршье хэлэгдэһэн байгаа.

Энээнтэй дашарамдуулан, «демократическа платформын» 61 түлөөлэгшэдэй үмэнэһөө Киевэй Гүрэнэй университедэй парткомой секретарь КПСС-эй гэшүүдтэ хандаһан хандалга соносхон уншаба. Демократическа хүсэнүүд съезд дээрэ зарим тэды дүнгүүдые түйлаа гэжэ тэрээн соо хэлэгдэнэ. Гэбэшье түйлагдаһан гэмгүй һайн хубилалта һанаанда хүрэнэгүй. КПСС-ые һалгааха тэмсэлэй зам шэлэһэн делегадуудай хараа бодолдо ойлгонгёор хандаха зуураа, партида демократи үргэдхэхын түлөө тэмсэлэй арга боломжонууд үшөө барагдаагүй гэжэ документын авторнууд тоолоно. Съезд дээрэ түйлагдаһан дүнгүүдые бэхижүүлэн хүгжөөхэ, эрхэтэдэй амгалан тайбан, эбтэй эетэй байдалай аша туһада нэгэдэл байгуулхые демократическа бодолтой коммунистнуудые тэдэнэр уряална.

Съездын хүдэлмэриин асуудалнуудаар 1800-һаа дээшэ ажаглалтанууд ба дурадхалнууд ороо, зүбшэн хэлсэгдэжэ байгаа документнүүдээр 3 мянга гаран дурадхал хэлэгдээ гэжэ съездын секретариадай хүтэлбэрилэгшэ **А. Н. Ильин** мэдээсэбэ. Тэдэнэр бултадаа комиссида дамжуулагдаһан байгаа. Секретариадай һанамжын ёһоор, делегадуудай олонхинь шэнэдхэгдэжэ байгаа партиин хараа шугамые тодорхойлолгодо бүтэмжэтэй хубитаяа оруулха ехэ хүсэлтэй ерэһэн байха. Съезд дээрэ үгэ хэлэхэ гүйлтатайгаар 2 мянга шахуу хабаадагшад хандаа һэн. Бүхыдөө пленарна заседанинууд ба секцинүүдтэ, тэрэ тоодо микрофонуудаар 900 шахуу хүн үгэ хэлэһэн байна.

Партийна организацинуудһаа, зарим коммунистнууд болон партийнабэшэ хүнүүдһээ 22 мянга гаран, тэрэ тоодо съездын хүдэлхэ үедэ 7300-һаа дээшэ бэшэгүүд болон телеграмманууд съездын нэрээр ороо гэжэ секретариадай хүтэлбэрилэгшэ мэдээсэбэ. Совет х/-нүүд съездын хүдэлмэреэр ехээр һонирхоно, энээнэй һүүлдэ эрид хубилалтанууд хэгдэхэ, шэнэдхэгдэхэ бээ гэжэ найдана гээд эдэ бүгэдэнь гэршэлнэ.

Бэшэгүүдэй орожо байһан дээрэһээ, саашадаа энэ хүдэлмэри түгэсхэхыень КПСС-эй ЦК-да, ба ЦКК-да даалгаха, гүйлтанууд болон ажаглалтануудай талаар шиидхэбэринүүдые анхаралтайгаар саг соонь баталан абаха, харин дүнгүүд тухайнь партийна хэблэлдэ мэдээсэхэ гэһэн дурадхал секретариат съездын үзэмжэдэ табиба.

«КПСС-эй XXVIII съездын нэрэ дээрэ ерэһэн ажалшадай бэшэгүүд» тухай тогтоол съезд баталан абаба.

Делегат Б. Н. Ельцинэй этигэмжэ түлөөлэлгэ тухай асуудал хаража үзэгдөө гэжэ комиссиин түрүүлэгшэ **Ю. А. Манаенков** мэдээсэбэ. Партиһаа гараха тухай мэдүүлгэ үгэһэн дээрэһээнь КПСС-эй XXVIII съездын делегадай этигэмжэ түлөөлэлгэнүүдынь хүсэеэ буурана гэжэ комисси шиидхээ.

Съезд энээниие хараада абажа, һүүлдэ баталһан байгаа.

Ганса нэгээрээ бэшэ, харин тусгаар хараалагдаһан гуримаар КПСС-эй зэргэһээ гарахые уряалһан «демократическа платформын» түлөөлэгшэдтэ сэгнэлтэ үгэхэ баһал шухала гэжэ удаань үгэ хэлэһэн депутадууд зааһан байгаа. В. Н. Шостаковскиин мэдүүлгэ тушаа мандатна комиссиин түрүүлэгшэ суглараагшадта мэдээсэбэ. Мандатна комиссиин эрхэ мэдэлдэ ородоггүй дээрэһээнь тус мэдүүлгэ соо табигдаһан асуудалые партийна эхин организацинуудай ба партийна комитедүүдэй үзэмжэдэ табиха ёһотой гэжэ тэрэ хэлэбэ.

Эстониин Компартиин Таллиннска горкомой нэгэдэхи секретарь **Я. Э. Сообик** богони мэдүүлгэ хэбэ. Прибалтикын республикануудтахи политическэ байдал тухай документ КПСС-эй съездын делегадуудта тараагдаһан байгаа гэжэ тэрэ мэдээсэбэ. Тэрэнэй һанамжаар, Эстониин политическэ байдалые хазагайруулһан сэгнэлтэ тэрээн соо үгтэнэ.

Гэшүүдһээ ороһон түлбэриин мүнгэнэй 50 процентын хэмжээгээр партийна организацинуудай бюджедые тодорхойлолгодо хабаатай хубидань КПСС-эй Уставай 40-дэхи параграфые зүбшэн хэлсэлгын ябаса ба баталан абалгаар сэдьхэлээ ханаагүй байһанаа «Океанрыбфлот» гэһэн Пионерскэ баазын парткомой секретарь **А. Г. Мазин** элирхэйлбэ.

Тэрэнэй хэлэһэн үгые тайлбарилха зуураа, **М. С. Горбачев** иигэжэ хэлэбэ: партийна эхин организацинуудай секретарьнарай һанамжада хэзээ хэзээнэйхиһээ ехээр анхаралаа хандуулаабди гэжэ һананаб. Бүхы комиссинуудта тэдэнэр эдэбхитэйгээр хүдэлһэн байха. Тэдэнэй хабаадаагүй һаа, съезд ба тэрэнэй документнууд ондоо байха һэн. Программна мэдүүлгэ соо, илангаяа Устав соо олонхи дурадхалнууд харуулагдаа. Теэд хүн бүхэнэй оруулһан дурадхал баталан абтаха гэжэ найдажа болохогүй, эрид шанга эрилтэнүүдые табиһанай хэрэггүй.

КПСС-эй шэнэ программа бэлдэхэ талаар КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь түрүүтэй комисси съезд дээрэ байгуулагдажа, энээн тушаа тогтоол баталан абтаа. Энэ хүдэлмэридэ XXVIII съездын делегадуудые үргэнөөр хабаадуулха гэжэ комиссида, мүн тэрэшэлэн бүхы шатын комитедүүдтэ даалгагдаһан байна. Партида зүбшэн хэлсэхын ту-
ла 1991 оной түрүү
жэлдэ проектые то
рин һүүлдэнь нии
үгэ буляалдаанай һ
оной түрүүшын ха
хойшо бэшэ болзо
союзна партконфер
гү, али съезд дээ
үзөөд, баталха гэжэ
дэнэ.

Партиин центра
нуудые һунгаха та
саар дуугаа үгэлгын
тоололгын комисси
шэ **И. Н. Тутевол**
уншаба.

Бүхы кандидадууд
дуу абаа гэжэ союз
ликануудай Компа
түрүүшын списогээ
дэһэн һунгалта хар

Түбэй министерст
лон албан зургаану
гай гэшүүдые һунга
гэнэйнь шэлэгдэхэ
үнгэргэгдэһэн бай
үгэлгын үедэ списо
оруулагдаһан ЦК-гэ
дэ кандидадууд бү
гаа үгэлгэдэ хаба
легадуудай хахадһаа
абаһан байжа, съ
байдалда ороо. ЦК-
бүридэлые ехэ бол
шье һаа, «буру
эгээл олон дуу аба
дадуудые списогһоо
хэрэгтэй байгаа.

ЦК-гай ниитэ то
дэлые 412 хүн бол
болгожо асуудалые
дурадхал ороо һэн
радхалые буруушаа
дуугаа үгөө. Гэбэшье
зүб бодол диилэжэ
хин дуугаа үгэлгын
тральна Комитедэй
ридэлые олон бол
гаа үгэлгэдэ хабаа
гадуудай хахадһаа о
һан кандидадуудые
оруулха гэжэ шиидх

КПСС-эй Централ
тедые һунгаха тала
гын комиссиин пр
дые съезд батална

Удаань КПСС-эй
хиналтын комиссии
лаар нюусаар дуу
дүнгүүд тухай тоо
миссиин протокол
бо. Делегадууд
баталжа, КПСС-эй Ц
гой бүридэлые
гөөр, тэрэ тоодо
түрүүлэгшые оруул
тообо.

КПСС-эй ЦК-гай
секретарь **М. С. Го**
гэсхэлэй үгэ хэлэ

Советскэ Союзай
партиин XXVIII съе
һанда соносхогдоно.

«Интернационал»

Совет орон дотор

НЯГТА ХАРИЛСАА ХОЛБООНОЙ ГЭРШЭ

ЧЕБОКСАР. А. С. Пушкинай, П. И. Чайковскиин Каменскын уран зохёолой дурасхаалта музейдэ энэ экспонат хүндэтэ һуури эзэлбэ. Энэ хадаа агуу ехэ композиторай «Пиковая дама» оперые фортепиано дээрэ наадахаар зохёоһон клавира болоно. Энэ композиторай амиды мэндэ байхада хэблэгдэһэн хүгжэм хадаа ородой соёлой ажал ябуулагшадай тэрэ үедэ Украинатай нягта холбоотой байһанай гэршэ мүн болоно. «Чайковский ба Украина» гэһэн Каменскда болоһон республиканска научно-практическа конференци дээрэ хоёр арадуудай соёлой дүтэ харилсаа холбоотой байһан тухай ехэ хөөрэлдөөн болоо.

«ЧУКОТ, ЭСКИМОС ХАТАРНУУД»

МАГАДАН. Холын Хойто зүгэй бага үндэһэ яһатанай арадай искусствада зорюулагдаһан суглуулбари «Чукот, эскимос хатарнууд» гэһэн гаршагтай. Магаданай номой хэблэлээр тус суглуулбари хэблэгдэн гаргагдаһан байна. Суглуулбариин автор — соёлой хүдэлмэрилэгшэ, мэнэ һаяхан «Эргырон» гэжэ чукот-эски-
мос гүрэнэй ансамб
тистка байһан Елен
неут. Энэ ном хэбл
тэрэ аяар хо л
хонуудаар аяншал
Хэдэн арбаад дуун
рай аялганууд, хоо
шан дуулалгын
киноплёнко дээрэ
һан, магнитофоной
дээрэ бэшэгдэһэн
коткын һайн дура
самбльнуудта энэ
риин һайн туһалаг
байһаниинь эли.

ПАРТИЙНА КОМИТЕДҮҮДЭЙ АНХАРАЛДА

...ша оной июлиин 19-дэ болохо нийтэ полит... «КПСС-эй XXVIII съезд: гол дүнгүүд ба ...бэринүүд» гэһэн темээр үнгэргэхые КПСС-...омой үзэл сурталай таһаг дурадхана.

...шэнэдхэлгын үе байдалда дүүрэн ...лекционно хүдэл-...дхэн ябуулха гээшэ ...оной совхозуудай, ...нуудай, эмхи зур-... партийна эхин ор-...удай шухалын шу-...гонь болохол ёһоо-...о. Энэ талаар ма-... район дотор за-... һайшаалтай дүй ...и гэшэ. Жэшээл-

раа бодолоо гүнзэгыгөөр үндэһэлэн гаршэлдэг.

Тээгдын дунда һургуулиин багша И .Е. Афанасьева дуршэлтэй лектор боложо ябана. Тэрэнэй эмхидхэһэн хөөрэлдөөнүүд олоной анхарал татадаг. Гүнзэгы удхатайгаар бэлдэгдэһэн, уран, тодо хэлээр уншагдаһан лекцинүүдые шагнахадашье аятай юм бээз.

Гэхэ зуура район дотор лекционно хүдэлмэри эмхидхэн

Үзэл сурталай хүдэлмэри

ҮЕ САГАЙ [Э]ИЛТЭНҮҮДТЭ [Х]АРЮУСАМААР

...ин райкомой үзэл ...һаг болон районой бүлгэмэй эхин эм-...алша коллективүүд-...амжын хүдэлмэри ...р ябуулдаг байха

...шэнэдхэлгын ха-...нүүдые зоной дун-...амжын, зүрхэ сэдь-...а хүдэлмэри ябуул-... тиимэшье хүнгэн ...оной партийна, со-...уудай хүдэлмэри-...э талаар онсо орол-...гадаг юм. Тэдэнэй ... В. Федоров, Б. Ч. ..., С. Д. Намжилон, ...ижонов, В. И. Лосе-...Д. Осорова, А. П. ... Батуева болон бу-...лдэглэмээр.

...хэднай һара бүхэн-... нютагуудаар ябаха-...ой уулзажа хөөрэл-...тэдэнэй һонирхоһон ...удта тоб гэмэ ха-...ө үгэжэ шадаһан

...лекторнуудэй дунда ...ряад хэлэн дээрээ ...йгөөр лекци унша-...элдэвнүүдые үүсхэ-...д олон бии байха. «Шэнэ Үдэ» газетын ...й орлогшо Л. М. ...он, арадай депута-...айонно Соведэй тү-...н орлогшо Н. Ц-Д. ... арадай эрдэм һу-... таһагые даагша Б. С.

[illegible]

...урда тэнэ тэндэ ...рөөнүүдэй үнгэрэгэг-... хараадаа абадаг ...бди. Тэрээнгүй һаа, ...и удхатай лекцинүүд ...раалан уншагдажа, ...энгүй, бүри хашар-...олохо ха юм.

...нно хүдэлмэриеэ пар-...комой үзэл сурталай ... хүдэлмэрилэгшэдтэй ...лбоотойгоор эрхилэн ...бди.

... совхозууд болон лес-...удтахи «Знание» бүл-...ин эмхинүүдэй гэ-...хүсөөр район дотор ...э хүдэлмэри хэгдэнэ. ... Үдын совхозой эхин ...үдэлмэрине түс ажа-...мад инженер Д. Г. ...ов хүтэлбэрилэн ... Эндэхи багшанар, ...н хүдэлмэрилэгшэд, ... мэргэжэлтэд лекци-... ходо уншажа бай-...

...-эй арадай эрдэм һу-... отличник В. Н. Бол-...лас хоорондын асуу-...ар һонирхолтой, оло-...рал татама лекци-... шагнагшадта дурад-... Тэрэнэй лекцинүүдтэ ...р олоор суглардаг ... Энэнь тиимэшье гай-...шэ. Юуб гэхэдэ, тэ-... бүхэндөө ханамжа-...наар бэлдэдэг. Элдэб ...удые дурадхажа, ха-

ябуулгада горитой дутуу дунданууд дайралдана, «Знание» бүлгэмэйшье, ажахынуудай, предприятинуудай партийна организацинуудайшье хүдэлмэридэ дутагдалнууд олон. Тэдэ саг дары усадхагданагүй, эрид шууд, таарамжатай хэмжээнүүд абтанагүй.

«Георгиевский» болон Дээдэ-Тайлсын совхозуудай гүүртэ, отаранuудаар, бага, ехэ һууринуудаар, Хүрбын леспромхозой ой модоной пунктнууд болон участогуудаар лекци, хөөрэлдөөнүүд тон үсөөнөөр үнгэрэгэгдэнэ. Эдэ ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд лекционно хүдэлмэриин али зэргэ ашагтай байһаниие хүсэд ойлгоногүй. Тэрэшэлэн агропромышленна комплексын хүтэлбэрилэгшэд хүдөө ажахын темэнүүдээр лекцинүүдые оройдоо уншанагүй шахуу. Уншыт, элдэб хөөрэлдөөнүүдые эмхидхыт гэпэн гүйлтадамнай, энэ хадаа манай хэрэг бэшэ гэһэншүүгээр һөөргэдүүлдэг.

Коопераци, арендэ, бригадна подряд, ажахын тоосоон тухай ямар һонирхолтой лекцинүүдые уншамаар байна гээшэб! Тэд энэ темэнүүдээр уншагдаһан лекцинүүд хоморой хомор.

Энэ талаар һайн жэшээнүүдшье бии ааб даа. Һүүлэй үедэ ажахын тоосоон, социалис мүрысөөн, бригадна подряд тухай лекци, хөөрэлдөөнүүдые Хоринн совхозой директор С. Ж. Жамсуев, агропромышленна комплексын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай райкомой түрүүлэгшэ Б. Х. Жамбалов, Үдын совхозой директор Ц. Ж. Ширабдоржиев, арадай депутадуудай Дээдэ-Хүрбын сомоной Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ П. К. Дубинин гэгшэд буряад хэлэн дээрэ уншаһан, хэһэн байха юм.

Эдэ нүхэднай ажалша коллективүүдэй гэшүүдтэй саг үргэлжэ уулзажа, хөөрэлдэжэ, хүдэлмэри дээрэнь байһан дутуу дунданууды усадхаха хэрэгтэ хубитаяа бодотоор оруулжа байдаг.

Манай лекторнүүдэй ажал ябуулгада һаад ушаруулдаг зүйлнүүд олон. Гүнзэгы удхатай лекци бэлдэхэ гэхэдэнь, нэгэ зарим нүхэдтэмнай сагынь багадана, бэлдэһэн юумэеэ олоной урда уншаха, дуулгаха гэхэдэнь, ошохо транспорт байнагүй. Харин автомашинатай хүтэлбэрилэгшэд тэдэниие абаад ошохо дурагүй байдаг. Мүн техническэ хэрэгсэлнүүд тон хомор.

Нэгэ зарим ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд лекци, хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэлгэдэ анхаралаа табидаггүй, зониие хабаадуулха гэжэ оролдодоггүй. Зүгөөр энэ, тэрэ суглаанай болоходо, манайда лекторнүүдые эльгээнэгүйт гээд гомдол баридаг юм. Тиимэ ушарнууд «Георгиевский» болон Дээдэ-Тайлсын совхозуудай, Хүрбын леспромхозой хүтэлбэрилэгшэдэй талаһаа хирэ-хирэ болоод лэ үзэгдэдэг.

Б. ЦЫРЕНДОРЖИЕВ,
Хорнин районой «Знание» бүлгэмэй харюусалгата секретарь.

Мүнөөдэр — Металлургын үдэр

ҮГӨӨРӨӨ ҮЛХЭСЭ ЗОХЁОНГҮЙ...

Ажалда орохо һанаатай ерэһэн залуушуул гайхалаа барадаг. Цехэй богоһо алхан сасуу «үү татай» гэлдэн һөөргөө түргэн гарашадаг юм. Эды утаа униартай, тооһо тортогтой, шууяа нэрьеэтэй, бүгшэм халуун байха юм гэжэ һанадагшьегүй ёһотой. «Одоол тамын газар гээшэнь энэл бэшэ юм гү? Ухаагаа һамаараагүй хадаа эндэ яахаяа хүдэлбэ гээшэбиб» — гэжэ нэгэнэйнь хэлэхые дуулаа һэм.

Тэд бидэ, эндэ ажалладаг зон «Тамын хүн тамадаа жаргалтай» гээд лэ үлөө гүбди даа. Нэгэ юумэндээ дадаха, һураха, нүхэдтөө эльгэ нэгэн болохо гэжэ байдаг. Юрэнхыдөө энэ цехнай ЛВРЗ соогоо «буряад цех» гэжэ суутай. 300 шахуу хүнэй хахадһаа олониинь буряадууд ха юм. Цехэй начальник Маркел Манчутович Мантыков национальна кадрнуудые һургалгада, хүмүүжүүлгэдэ ехэ габьяатай. Тэрэ бригадираар ажалайнгаа намтар эхилһэн. Мастер, ахалагша мастер, цехэй начальнигай орлогшо, начальник... Үйлэдбэриин бүхы шатануудые дабажа гараа. Тиимэһээл үйлэдбэреэ номой хуудаһануудһаа мэдэдэг бэшэ юм. Томоотой даруу, хүн зоноо үргөөд хүдэлдэг, үгэеэ ойлголсодог гүб даа.

Өөрөө би мастераар ажаллажа байһанаа шэрэм шудхагшаар орохом гэжэ мэдүүлгэ бэшээ һэм. Хүсэ шадал, зоригшье мүнөө дээрээ бии, гомдолгүй. Энээндэ юундэ тогтоко-обиб гэбэл, бэеын тамиргүй, ядуушаг һаа, шэрэм шудхагша болохом гэжэ һанаашархаһанайшье хэрэггүй юм. 1300 градус халуунтай пеэшэнэй дэргэдэ амаргүй даа, тэсэмгэйл байха хэрэгтэй.

10 жэл «халуун» стажтай болоо һаа, 50 наһатайдаа пенсидэ гараха эрхэтэйбди. Иимэ хүнгэлэлтэнь һайшаалтай ха юм. Гэбэшье арбан жэлһээ байха арбан үдэршье ажаллаха хүнэй олдохогүй байхадань, заводой хүтэлбэрилэгшэд шудхалгын цехүүд тушаа онсо анхарха ёһотойл һэн. Салин хүлһэнэй талаар манай үйлэдбэриин хамһабариин цехүүдтэй адлидхагдаһан хадань гомдолтойл юм. Һаруул сэбэр байра соо элдэб жэжэ бужа прибор заһабарилһан гү, али хүлһэ лэбшэн үдэрөө дүүрэн бар хүсөөрөө хүдэлһэн хоёрые жэшээд үзэхэдэ, ямар бэ? Энэ талаар би ороной шахтернуудай эрилтые ойлгоноб, хуули ёһото гэжэ һананаб.

Гэр байрын асуудал хүндүүлхэй. Бэедэ муугаар нүлөөлдэг цех гэжэ мэдэрэгдээшье һаа, байра хубаарилхада, энэ ушар юундэшьеб хараада абтадаггүй.

Үйлэдбэримнай — гурбан халаанай. Хэлаан бүхэндэ 7—7 хүнһөө бүридэһэн 3 бригада оролсоно. Мастер А. Г. Шаргаев, хүдэлмэришэд К. Ц. Балдуев, С. В. Коротин һайн нүхэдни. Һая ерэһэн залуу хүбүүн Аркадий Хабутов үсэд, оролдосотой, зүрхэтэйхэн хүбүүн лэ гэжэ ойлгогшоб.

Би өөрөө КПСС-эй гэшүүн бэшэшье һаа, партида боложо байһан үйлэ хэрэгүүдээр, XXVIII съездын ябасаар ходол һонирхожо байгааб. Партийна эхин эмхимнай гушаад коммунистнуудтай, секретаринь В. А. Бадуев юм. Минии һанахада, манай эхин эмхидэ хуу найдамтай коммунистнууд, ямар нэгэ тушаалда эрмэлзэжэ гү, али үшөөшье гаксал сөрынгөө тала хаража партида ороһон бэшэ байха. Хубилган шэнэдхэлгэ гээд лэ хооһон үгөөр дашуураагүй, гоё гоёор үгэ хэлээгүй. Юрэл, хэжэ байһан юумэеэ зохид сооль лэ хээд байгаа, байнашье. Эдэнэй тоодо би кранай машинистнүүдэй бригадир Л. С. Головинае нэрлэхэм. Эхэнэрнүүдэй соведэй, цехкомой гэшүүн, һурган хүмүүжүүлэгшэ юм. Слесарьнуудэй бригадир А. А. Тапхаров олондо хүндэтэй. Мастер С. В. Бузаевагай хайра шагналынь дурдабал, олон. «Хүндэтэ түмэр замшан», «Буряадай АССР-эй габьяата һурган хүмүүжүүлэгшэ» гэһэн нэрэ зэргэнүүдтэ хүртэнхэй, «Ажалдаа шалгарһаной түлөө» медаляар, Арадуудай Хани барисаанай орденоор шагнагданхай.

Манай продукци Ураалһаа Владивосток хүрэтэр эльгээгдэдэг гэжэ мэдээжэ. Локомотивуудые зогсоходо хэрэгтэй түхеэрэлгэнүүдые бүтээнэ ха юмбибди. Харин завод, предприятинуудай захилаар хэды ехэ юумэн хэгдэнэ гээшэб. Жэшээлбэл, Сэлэнгэ дээгүүрхи хүүргэдэ гэшхүүр, Соткиковой шубуунай фабрикын котелдо түхеэрэлгэ, Загорскын хирпиисын заводто оньпон түхеэрэлгэ гэхэһээ эхилээд түһаламжануудһай үсөөн бэшэ. Хүн зонһоошье ороһон захил дүүргэнэбди. Пеэшэндэ шэрэм шудхаха, транспортерно лини хэхэ гэхэһээ эхилээд, саашадаа түһаламжануудаа бүри үргэдхэхэ ёһотойбди. Цехтээ ахалагша, коллективэй соведэй гэшүүн тула эдэ бүгэдэ, бусадшье олон асуудал тухай мэдэсэтэй байдаг хүм.

Мэргэжэлэйнгээ һайндэртэ нүхэдтөө, коллективтээ хэлэхэ хүсэлни иимэ: мүнөөхэйхидөөл адли эбтэй амгалан хүдэлөөд байя. Сагнай амаргүй, бэрхэтэй. Имагтал тиимэһээ үгөөрөө үлхэсэ зохёонгүй, хэрэгээрээ хэрэм бодхоодог эзишалаа орхёогүй һөөмнай һайн һэн.

Ч. ГАРМАЕВ,
ЛВРЗ-гэй шэрэм шудхагша.

ҺАРЫН ДҮНГҮҮД УРМАТАЙ

Зэд шудхалгын цехэй үнгэтэ шудхалгын участогта ороходоо, наһаараа эндэ хүдэлөөд пенсидэ гараһан Д. Г. Ламажаповтай уулзабабди. Дондок Гатапович түрэл заводоо, үйлэдбэреэ орхёогүй, мүнөө мастераар ажаллана.

— Цехнай ЛВРЗ дотороо түрүү юм. Нэгэнтэ бэшэ эрхимлэжэ гарадаг байха. Хэлаан бүриин түсэб 100—105 процент дүүргэнэбди. 50 хүн эндэ хүдэлдэг. Эдэнэй найманиинь коммунист. И. А. Айзаев, Ф. Ф. Гаврилов, ахa дүү Наквасинууд һайнаар ажаллана,— гэжэ ветеран тобшохоноор хөөрэжэ үгөө һэн.

Үнэхөөрөөшье, цехэй зургаан һарын дүнгүүд урматай байба. Хэлсээтэ уялгануудай ёһоор продукци эльгээхэ түсэб сум дүүргэгдэ, товарна продукци үйлдбэрилхэ түсэб 101 процентэ хүргэгдөө.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Үнинэй хүдэлмэришэн Г. Ф. Доржнев. 2. Шудхагша Ф. Ф. Гаврилов.

В. ГАРМАЕВАЙ фото.

Корр.: Сергей Иванович, цехэй мүнөөдэрэй байдал тухай хөөрэжэ үгыт...

Харюу: Республика дотор булад шудхалгын ори ганса үйлэдбэри гэжэ цехнай мэдээжэ. Тиимэһээ түмэр замда хэрэгтэй гол продукцияа үйлэдбэрилхэһөө гадна хубиин захил олоор бүтээнэбди. Жэшээлбэл, хирпиисын, «Электромашина», «Теплоприбор», судна бүтээлгын, бусадшье заводуудай захил дүүргэнэбди. Республикын ажахын тоосоон тухай хөөрэлдөөн болоно. Энээнһээ уламжалан нютагай предприятинууд хоорондоо хамжажа, бэе бэедээ туһалжа байха, дотоодын хүсэеэ шангадхаха ёһотойбди.

Цех тухай. Гушаад оиуудай үеын технологи дээрэ тогтошонхой хабди. Орон доторой дүтэрхы иимэ предприятинуудай дундаһаа һайн, муу тээшээ илгараашьегүй һаа, һайрхаха юумэн үгы, Ороной металлурги бүхыдөө доройтонги байдалда бшуу.

Ажалдаашье, ажабайдалдаашье өөрын хараа бодолтой хүнүүд үйлэдбэри бүхэндэ бии. Энэ удаа локомотив-вагон заһабарилгын заводой булад шудхалгын цехэй начальнигай орлогшо, технологическа бюрогой начальник С. И. ЧЕБОТАРЕВТОЙ манай корреспондент уулзажа хөөрэлдэбэ.

Сергей Иванович тухай эрхим мэргэжэлтэ, пропагандист, эмхидхэгшэ гэжэ заводой ахамад металлург Г. П. Карнаухов дурдаһан юм.

«ШЭНЭ ХҮТЭЛБЭРИДЭ НАЙДАНАБДИ»

Гэбэ ябашье цехнай «саршашанхай» бэшэ юм. Технологиё нарижуулан һайжаруулхын тула түршалга хэжэл байдагбди. Энэ талаар зохёохы бүлэгэй дурадхалнууд сэнтэй. Заводой түбэй лабораториин ахалагша инженер А. А. Левенец, ахамад механигай таһагай бюрогой начальник Ю. Ф. Ветлужский, технолог Н. И. Уханаев, мүн би гээд бүридэлдэнь оронобди. Һурган хүмүүжүүлэгшэмнай байһан урлан нарижуулагша Евгений Оскарович Рейзвихые хүндэлэн нэрлэхэм. Мүнөө пенсидэ гаранхай. Бидэнэрээ мартадаггүй юм.

Корр.: Зохёохы дурадхалнуудай ашаг үрэ ямар байдаг бэ?

Харюу: Элдэбын. Ветлужский бидэ хоёр недондо 36 мянган түхэригэй экономическа ашаг үрэтэй дурадхал оруулаа һэмди. Мүнөө автосцепкэнүүдые бүтээхэ технологи нарижуулха талаар дурадхал нэбтэрүүлэгдэжэ байна. Ашаг үрэнь урдахи дурадхалһаамнай холо үлүү байхаар хүлеэгдэнэ.

Энэ хэрэгтэ анхарал һула. Эдэбхитэй урлан зохёолгые ёһотоор дэмжэдэггүй, урмашуулдаггүй.. Хэды олон хүн дураа гутаад, һонирхолоо бууран орхижорхидог гээшэб. Мүнөө цехтээ 20 гаран урлан нарижуулагшатайбди.

Корр.: Шудхалгын цехүүдтэ хүдэлхэнь бэрхэтэй. Кадрнуудые тогтоохын тула юун хэрэгтэйб?

Харюу: Хургаа даран тоолобол, нэгэдэхинь—салин хүлһэ дээшэлүүлхэ, хоердохинь — ажалай байдал һайжаруулха, гурбадахинь эгээл шухагынь—гэр байрын асуудал. Хубиин гэрнүүдэй барилга зүбшөөжэ, газар үгөө һаань, ссуда абаад, ядахагүй һэмди. Бидэнэртэ захил хэдэг предприятинууд эд, материалаар туһалха бэлэй.

Корр.: Энэ талаар заводой шэнэ начальник А. С. Коронвһээ дэмжэлгэ абахабди гэжэ найдана гүт?

Харюу: Александр Степановичэй программа шагнаа һэм. Һайшаагдаа. Шудхалгын үйлэдбэриин, арадай үргэн хэрэглэлэй бараа үйлэдбэрилдэг цехэй саашанхи хүгжэлтэ — заводой хүгжэлтэ гэжэ тодорхойлонхой. Тэдшье өөрөө эндэһээ урган гараһан, дизельнэ, локомотивай моорнуудэй цехүүдые гээгдэлһээ богонихон сагта гаргаһан юм. Мүнөө хүндэхэн ашаа ээм дээрэһээ даажа ababал даа. Шадаха, хубилгаха хүсэтэй гэһэн дүүрэн найдалтайб.

Корр.: Цехээ һэльбэн шэнэдхэхэ түсэб бии гээшэ гү?

Харюу: 1991 оной тэн багта һэльбэн шэнэдхэлгын түрүүшын ээлжээн хэгдэхэ. «Гипротранс» гэһэн проектнэ институдтай хэлсээн баталагданхай. Бодомжомнай иимэ: шэнэ цех хажуудань бариад, хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлхэбди. Энэ үедэ хуушан цехээ сүлөөлжэ, шэнэ түхеэрэлгэнүүдые тодхохобди. Хуушан олон түхеэрэлгэнүүд хаягдаха аабза. Тиихэдээ хубиин захил дүүргэхын тула ашагладаг зарим оньһон зүйлнүүдээ орхихобди. 2000 он болотор һэльбэн шэнэдхэлгэ бүхыдөө түгэсэгдэхөөр хараалагдана.

Корр.: Партиин хэрэгүүд мүнөө гол анхаралда...

Харюу: Цехэймнай хоёр хүн партиһаа гараа. Нэгэниинь иигэжэ тайлбарилна. Партида би этигэлээ алдаагүй. Гэбэшье цехэймнай, заводоймнай начальнигууд байһан тушаалтад гэр байра үгэхэбди гээд үгөөгүй. Эдэнэр өөһэдөө бүхы юумэтэй, харин үнэн дээрээ бар хүсөөрөө ажаллажа байгшад муу байдалтай зандаа гэнэ.

Өөрөө би партиин съездын ябаса харааб. Нүхэр Горбачев тухай хэлэбэл, олондо мэдээсэлгые нилээд хүгжөөгөө. Гэбэшье экономическа политикада бүри мэдэсэтэй, шиидэнгеэр нүлөөлхэ байгаа гэжэ һананаб. Нүхэр Ельцинэй дурадхалнууд тодорхой, дэлгүүрэй экономико тухай һанаашань зүб. Үшөө нэгэ һайн талань гэхэдэ, энэ хүмнай партийна бюрократиһаа сүлөө, арад зоной дэмжэлгээр оппозициһаа урган гараа ха юм.

Корр.: Олондо мэдээсэлгые дэлгэрүүлгэ ба экономико гэһэн ойлгосонууд хоорондоо ямар холбоотой гээшэб?

Харюу: Сэхэ ааб даа. Һанамжа, бодомжонуудай мэдээсэгдэжэ байхада, зарим хүтэлбэрилэгшэд өөрын дураар болохо, гансаараа шиидхэбэри абаха аргагүй болоно. Хүн зон буруушаана, дэмжэнэ гү—олондо мэдээсэлгын үедэ эли.

Ухаатай сэсэн, эрдэм мэдэсэ ехэтэй хүнүүд үсөөрөө, тэдэмнай хааниаб гэжэ һанаа зоболгон съезд дээрэ эли һэн. Би этигэнэб: тиимэ хүнүүд бии, үсөөншье бэшэ, олон... Бүри уридша һанаатай, бүри шиидэнги зон тодорхо ёһотой. Шиидэнги гэхэдээ, «хатуу гар» гэхээ һананагүйб. Үнэн дээрээ партида бэшэ, харин үйлэдбэридэ «хатуу гар» хэрэгтэй ааб даа.

Заводой сүлөөлэгдэһэн партийна хүдэлмэрилэгшэд тухай хоёр үгэ. Юрэнхыдөө, эдэмнай зааБари хүлеэжэ һурашоод лэ, мүнөө ядантуушаг ха. Үнэн дээрээ муу хүбүүд бэшэ юм. Партийна хүдэлмэридэ ороод, мэргэжэлээ алданхай, нэгэ талаараа хайратайшье шэнги. Ехэл һэргылжэ, ойлгомжолжо дуугардаг, үлүү юумэ хэлэжэрхинэ аа гүбди гэжэ һанаата болодог.

Манда, үйлэдбэридэ хүдэлэгшэдтэ амар ааб даа. Үйлэдбэриһөө сааша бидэнэрые хэйшань сүлэхэб гээд хүдэлмэришэднай шоглодог.

Корр.: Сергей Иванович, та өөрөө 10 жэлэй «халуун» стажтай болоһон байнат. Ондоо амар цехтэ ябашоо һаа, хамаагүйт...

Харюу: Долоон уулын саагуур гээд ябашоошье һаа, ябашахаар. Тэд һэшхэл гэжэ бии ха юм. Һанаандаа нүхэдөө хайрлахаш. Пеэшэнһээ хайлуулагдаһан түмэрэй урасхал хэды гоёб. Үдэрэй адагынь дурбэ харахаш, тэд үшөөл хараһайб гэмээр. Урасхал бүхэниинь шэнэ, гоё, ондоо.

Мэргэжэлэй түлөө омогорхол бии гээшэ гү гээд асуудаг. Бии. Юрын бэшэ мэргэжэлтэйбди. Булад шудхагшад В. В. Низамов, А. В. Сысолятин, В. Р. Келлер, хайлуулгын участогай мастернууд А И. Сидоров, А. Г. Темников, газар бэлэдхэгшэд М. П. Батурова, Н. Т. Придатко гэгшэдые нэрлэхэ дурам хүрэнэ.

Корр.: Сергей Иванович, һүүлшын асуудал иимэ: эгээл ехэ хүсэлтнай!

Харюу: Үйлэдбэриин эзэд гээд бидэнэрые нэрлэдэг. Үгэ дээрэ бэшэ, үнэн дээрээ эзэд болоһойбди, цехтээ өөһэдын фонд байгуулһайбди. Шэнэ хүтэлбэри энэ хүсэлыемнай ойлгоһой даа. Мүнөөнэйхеэр бодоходо, эгээл таарамжатай, хуулита хүсэл бэшэ гү?

Г. ДАШЕЕВА
бэшэжэ абаба.

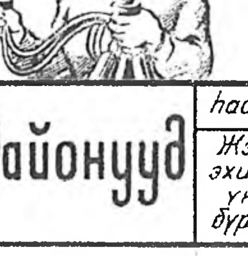

1990 ОНОЙ ИЮЛИИН 10-най МЭДЭЭН

Районууд	һаагдаһан һүн (килограммаар)			Жэлэй эхинһээ хойшо бүхыдөө һаагдаһан һүн нёдондонойхитой сасуулхада (центнерээр) (+) ба (—)
	Жэлэй эхинһээ үнеэн бүриһөө	Нёдондонойхитой сасуулхада (+) ба (—)	Үнеэн бүриһөө суудхэдэ	
Хойто-Байгалай	1628	—63	8,9	+30
Прибайкалиин	1556	+3	9,3	+520
Кабанскын	1542	—20	9,9	—1408
Сэлэнгын	1463	+224	9,0	+6618
Зэдын	1436	+112	7,9	—2196
Ивалгын	1403	—187	7,8	—8101
Мухар-Шэбэрэй	1378	+76	7,6	+4005
Хурамхаанай	1368	+137	8,9	+3377
Тарбагатайн	1368	+58	6,8	+3219
Хорнин	1357	+84	8,5	+2668
Загарайн	1300	—25	8,6	—89
Яруунын	1267	+99	9,3	+5407
Түнхэнэй	1253	—17	7,1	—442
Бэшүүрэй	1174	+58	7,3	+2673
Захааминай	1145	+16	6,5	+239
Баунтын	1144	—74	8,3	—315
Баргажанай	1135	+107	8,1	+4000
Хэжэнгын	1022	—18	7,3	—2276
Хяагтын	976	—306	6,1	+3869
Ахын	529	+45	3,3	+348
Республика бүхыдөө	1301	+16	7,9	+21791

Республикын Агропромсоюзай мал ажалай таһагай суглуулһан ээлжээтэ мэдээнүүдые зэргэсүүлэн, харахада, үнгэрһэн арбан хоногой хугасаа соо бүхыдөө 67.523 центнер һүн абтаһан байха юм.

Жэлэй эхинһээ хойшо һаагдажа байһан һүнэй хэмжээе абаад харабал, байгша ондо нёдондонойхи орходоо 21.791 центнерээр дээшээ продукци үйлэдбэрилэгдэбэ. Эгээл ехээр һү һаали дээшэлүүлжэ ябаһан районуудай тоодо Сэлэнгын район оролсоно. Сэлэнгынхид 1990 ондо үнгэрһэн жэлэйхиһээ 6618 центнерээр ехэ сагаан эдеэ үйлэдбэрилһэн байха юм. Энэнь һайшаалтай үрэ дүн болоно. Яруунын районой һаалишад мүн лэ 5407 центнерээр, Мухар-Шэбэрэй һү һаалиин фермэнүүд —4005, баргажанайхид —4000 центнерээр һү абалгаяа нэмээжэ шадаба.

Тиин гэһээ Ивалгын районой малшад жэлэй эхинһээ хойшо нёдондонойхидо орходоо, һү һаалияа аяар 8101 центнерээр бага болгожорхиһониинь гайхалтай. Энэ шалтагаан ганса ган гасуурай хойшолонһоо болоогүй, эндэхи ажахынуудай һү һаалиин фермэнүүдэй ажалда анхаралай зарим тэды һуладаһыень гэршэлнэ бэшэ аал?

Жэлэй эхинһээ хойшо үнеэн бүриһөө һү һааха талаар Хойто-Байгалай районой урда мэтэ түрүүлжэ ябаашье һаань, эдэнэр нёдондо жэлэйхидэ орходоо нилээд бага продукци үйлэдбэрилнэ.

Яруунын, Зэдын, Түнхэнэй, Тарбагатайн, Бэшүүрэй, Хурамхаанай районуудһаа бэшэ республикын бусад районууд мүнөө үнеэн бүриһөө суудхэдэ һү һаалгаяа эрид доошолуулаа. Жэшээлхэдэ, Загарайн районой һү һаалиин фермэнүүд нёдондо энэ үедэ үнеэн бүриһөө үдэртэ дунда зэргээр 9,7 килограмм һү абажа байгаа һаа, мүнөө миил 8,6 килограмм һү һаана. Захааминайхид энэ үрэ дүнгөө 1 килограммаар, ивалгынхид 1,5 килограммаар, хяагтынхид 900 граммаар бага болгожорхёо. Эдэ бүгэдэһөө боложо, республика мүнөө үнеэн бүриһөө үнгэрһэн жэлэйхидэ орходоо 300 граммаар бага һү һаажа ябана.

Эдэ үдэрнүүдтэ ороһон хура бороогой һүүлээр бэлшээриин ногоон хараа байса һайжарба. Эгээл энэ үедэ һаамхай үнеэдээ үдэр, һүнигүй адуулха таатай хаһа оробо гээшэ.

...АГНАЛ

...жэлэй туршада орол-... һайнаар ажаллаһа-...лөө Буряадай АССР-...вно Соведэй Прези-... Хүндэлэлэй грамотаар ...

...никова Татьяна Влади-...е — ВСЖД-гэй воени-...о албанай Улаан-Үдын ... ахамад бухгалтер, ...ов Виктор Васильеви-... «Улан-Удэтрансстрой» ... барилга-хабсаралгын ... поездын электро-гаг-...

...ото ургамалнуудай ...ин талаар аша үрэтэй-...ажаллаһанайнь, хүдөө ... үйлэдбэридэ шэнэ ...дые нэбтэрүүлһэнэйнь ...ряадай хүдөө ажахын ...ээнжэлэлгын институ-...ораторие даагша, хү-...ахын эрдэмэй канди-...ис Иванович Кривогор-...е Буряадай АССР-эй ...о Соведэй Президиум ...лэй грамотаар шагна-...

«Сагаан алтаяа» сэбэрээр суглуулая!

ОРОЙТОН ОРОБО

Энэ жэлэй ган гасуурые харавда абаһан. Зэдын районой ажахынуудай хонидой нооһо хайшалха — харюусалгатай хаһаяа байгша ондо арбаад үдэрөөр хойшолуулһан юм. Зэдын районой колхоз, совхозууд «сагаан алта» тушааһанһаа, гүрэн түрэдөө айхабтар ехэ ашаг олзо оруулдаг гээшэ. Тиимэһээ тэдэнэр энэ шухала кампанидаа һайн бэлэдхэлтэй хүрэжэ ерэхые оролдоо бшуу.

Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз район дотороо түрүүлэн үнгэрэгшэ неделиин һүүл багаар хонидойнгоо нооһыень хайшалжа эхилбэ. Эдэнэр харюусалгатай хаһадаа һайн бэлэдхэлтэй хүрэжэ ерээ. Гэгээтын пунктын хушалтыень, шалыень шэнээр һэльбээ. Мүнөө эндэ 48 электро-хайша хүдэлгэгдэжэ байна. 25 хайшалагшадынь дүй дуршалөөр баян хүнүүд болоно. Бэшэниинь нютагай дунда һургуулиин ахалагша классуудай һурагшад. Классировщигууд, заһабарилагшад, мүн бэшэшье ажалда хүдэлхэ кадрнууд гүйсэдөөр томилогдонхой.

Мүнөө жэлдэ эндэ 21400 толгой хониной нооһон абтаха юм. Энэнь 39 отараһаа бүридэнэ. Гэгээтын хони хайшалалгын пункт дээрэ 26 отарын хонидой нооһон хайшалагдахаар хараалагдана. Бэшэниинь Бага-Наринай пункт дээрэ хиргагдаха юм гэжэ Гэгээтын пунктые даагша Николай Доржиевич Доржиев мэдүүлнэ.

Эдэ хоёр пунктын хайшалагшадай хоорондо социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэнхэй. Эдэнэрэй салин хүлһэниинь хайшалһан нооһоной шэнэрһээнь сэхэ дулдыдаха юм.

Б. ЦЫБИКОВ.

Яруунын районой «Победа» колхоз июлиин табанһаа нооһоёо хайшалжа захалаа.

ҺАЯНАЙ ЭХИЛБЭ

Нооһо хайшалагшадай диилэнхинь нютагай дунда һургуулиин ахалагша классуудай һурагшад болоно. Урда мэтэ хонидой нооһо түргэнөөр, һайн шанартайгаар хайшалдаг гэжэ мэдээжэ болоһон Игорь Цыренов эдэнэрэй дунда баһал бии.

Энэ жэлдэ түс колхоз бүхыдөө 10.436 хониной нооһо ажалай арбан үдэрэй туршада хайшалжа дүүргэхээр хараална. Энэ хугасаа соо нэгэ мянганһаа дээшэ хонидой нооһо хайшалһан ехэшүүл, 800-һаа доошо бэшэ хонидой нооһо абаһан һургуулиин һурагшад эсэсэй дүнгөөр түс түстаа 200 түхэриг шангаар урмашуулагдаха юм.

К. СУДАНОВ.

ХАЙШАЛЖА ДҮҮРГЭЭ

XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхоз мүнөө жэлдэ ажалай 13 үдэрэй хугсаа соо хонидойнгоо нооһые хайшалжа дүүргэбэ. Эндэ хонин бүхэнһөө дунда зэргээр 3,6 килограмм гэхэ гү, али бүхыдөө 184 центнер нооһон абтаа.

Олохон хайшалагшад социалис мүрысөөнэй дүримые бэелүүлжэ шадаа. Ахa дүү Василий, Иван, Георгий Афанасьевууд тон ехэ үрэ дүн түйлаһан байна. Эгээл ехэ ахань Василий Кондратьевич энэ шухала кампаниин үедэ 1100 хониной нооһо хайшалжа, дүн хамтадаа 36 центнер «сагаан алта» тушаажа эрхимлээ.

Ганса хайшалагшадшье бэшэ, мүн социалис мүрысөөнэй дүримые бэелүүлжэ шадаһан хүдэлмэрилэгшэд шанда хүртөө.

М. ДАГБАЕВА.
Бэшүүрэй район.

ХОТО, ХҮДӨӨГЭЙ ҺОНИН

ШЭНЭ АЖАХЫ

Муйска районой байгаалиин баялигуудые ашаглайгаар хэрэглэхын, гүрэнэй агнууриин жаса хамгаалхын, агнуулай тоо толгой олошоруулхын, спортивна агнуури эмхидхэхын тулада тус райондо Муйскын госпромхоз эмхидхэхэ гэhэн тогтоол Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет баталан абаба. Шэнэ госпромхоз «Бурятпромохота» нэгэдэлдэ, арадай депутадуудай Муйска районно Советэй гүйсэдкомой гүйлгаар байгуулагдаа юм. Госпромхоз районой түб Таксимо посёлокдо эмхидхэгдэхэ болоно.

Муйскын госпромхозой агнуушад агнууриингаа дэбисхэр дээрэ «зөөлэн алта», турууга агнуудые, зэрлиг шубуу шонхор агнаха, хилын саанаhаа ерэhэн аяншалагшадые түбхинүүлжэ, мүн хүбшэ тайгада ургадаг алим жэмэс суглуулха худэлмэрые эмхидхэхэ ба эм домдо ородог ургамалнуудые суглуулжа тушааха уялгатай. Энээнhээ гадна, барилгын материал бэлдэхэ, загаhа олзоборилжо үйлэдбэрилхэ эргэ боломжотой болоно.

Манай корр.

Тарбагатайн районой Хүйтэн hууринай ажалшад түрэл hууриингаа 250 жэлэй ойн hайндэрые тэмдэглэбэ. hайндэрэй үедэ шэмээшэгүүдэй үрдэнай ба мүнөөнэй дуун, хүгжэм, зэдэлhэн, хатар, наадан, частушкануудай гүйсэдхэгдэhэн, элдэбын hонирхолтой шог

250 ЖЭЛ ГҮЙСЭБЭ

ёгто конкурснууд үнгэргэгдэhэн байха юм. Худалдаа наймаанай худэлмэрилэгшэд энэ үдэрые ехэ ородолго харан угтаа гэжэ тэмдэглэмээр. Тэдэнэр арга шадалаараа ород блины, бублиг, пирожки гэхэ мэтын эдээ хоолой зүйлнүүдые худалдажа, олзор hайшаагдаа. Энэ үдэр нютагай барилгашад шэнэ поликлиникэ барижа дүүргэhэн тухайгаа мэдэсхэхэдэ, хүн зониие мүн лэ ехээр баярлуулhан байха юм.

Тиин ажалша коллектив бүхэн өөhэд өөhэдынгөө түйлалтануудаар тоосоо хэлэн байна. Богонбор хэлэхэдэ, энэдхи хүн зон түрэл hууринайнгаа 250 жэлэй ойн баярта үнинэй бэлдэжэ эхилhэн байгаа юм.

Б. БАЛЬЖИНИМАЕВ.

ХОЛЫН АЙЛШАД

Кемеровскын областиин Киселевскын бүлэг нүүрhэ малтан абагшад холын аяншалагша гэжэ Юрий Дмитриевич хөөрэнэ. Киселевскын нүүрhэ малтан hаhан юм. Эдэнэр мүнөө Монголой Арадай Республикаар аяншалаад, манай Улаан-Удэ хүрэжэ ерэбэ. Аяншалагада «Жигули» тухэлэй 9 автомашина хабаадуулагдана. Гэр бүлөөрөө холын аяншалгада ябаhан эдэнэрэй экипажые нүүрhэ үйлэдбэриин ахамад механик Ю. Д. Дрыгин хүтэлбэрилнэ. Экипажай бүлэгтэ машинистнүүд, экскаваторщигууд болон бусад мэргэжэлтэд бии.

— Манай бүлэгэй гэшүүд дүрбэдэхи аяншалгаа хэжэ ябана. Урда жэлнүүдтэ Шушенское, Алтайн хизаар, Красноярск, мүн МНР хүрэжэ ерэбэ гэшэбди. Ерэхэ жэлдэ Хитадай Арадай Республика хүрэхэ эрмэлзэлтэйбди,— гэжэ ябагшад жэлэй туршада нэгэ миллион 800 мянган тонно нүүрhэ малтажа, Эхэ оронойнгоо фабрика, заводуудта эльгээжэ байдаг юм ха. Энэ Эхэ орон дотор малтагдажа абтадаг шулуун нүүрhэнэй ехэнхи хубинь болоно. Экипажай хүршэлhэн дунда шахтерой алдар солын гурбан тэмдэгтэ хүртэhэн Н. И. Жилин, ажалай баян дуршалтай ахa дүүнэр Александр Валентин Зыряновууд, экскаваторщигууд Анатолий Гребенщиков, Александр Тарабанов, Алексей Губин, Николай Гулин, Виктор Никонов, Юрий Левченко гэгшэд бии.

Холын аяншалагша ябаhан айлшадта гурбан ордено Улаан-Удэ хотын түүхэтэ газарнууд ехээр hонирхогдоо.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: аяншалагада ябаhан экипажай бүлэг гэшүүд.
С. БАЛДУЕВАЙ фототекст.

МЭРГЭЖЭЛТЭД НЭМЭБЭ

Буряадай хүдөө ажахын институдай студентнүүдэй сүлөөгүй сагынь хүрэжэ ерэнхэй. Эдэнэрэй нэгэ зарим хубинь hүүлшынгээ шалгалта үгэжэ, эрдэмтэ мэргэжэлтэнэй диплом абаха юм.

— Институт дүүргэхэеэ байhан студентнүүд дипломнуудаа хамгаалдаг гэжэ эрдэмтэ тэдэнэй хамгаалдаг гээшэ. Тиимэhээ шэнэ мэргэжэлтэдые шалгаха тусхай түлөөлэгшэд-мэргэжэлтэдые ондоо хото городуудhaa урижа асардаг заншалтайбди. Мүнөө зоотехник-инженернүүдэй факультедтэ hурагшадай гүрэнэй шалгалтын комиссиин түрүүлэгшөөр Москвагай Скрябинай нэрэмжэтэ академиин кафедрые даагша, хүдөө ажахын эрдэмэй доктор Н. Д. Цырендондоковые урижа асарhан байнабди,— гэжэ тус институдай hуралсалай талаар проректор, ветеринарна эрдэмэй кандидат А. П. Попов хөөрэнэ.

Зооинженерно факультет 52 хүн дүүргэжэ, эрдэмтэ зоотехник-инженер гэhэн мэргэжэлтэн хүдөө нютагуудта ажаллахаяа эльгээгдэбэ. Диплом бэшэhэн студентнүүдэй дундаhаа олонинь өөрынгөө ерээдүйдэ хэхэ худэлмэридэ зорюулhан асуудалнуудые тон hайнаар бэшээ, шалгалта дээрэ эрхим сэгнэлтэнүүдые абаба. Жэшээнь, Тувагай республикаhаа ерэhэн тус институтда hуралсал гарhан Сергей Намажан дипломоо «тон эрхим» гэhэн сэгнэлтэтэйгээр хамгаалжа, hуралсалдаа шалгарhан, улаан дипломоо абаhан байха юм.

Табан жэлэй туршада hуража гараhан залуу мэргэжэлтэд Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй область, хизаар, автономито республикануудта ажаллахаяа эльгээгдэбэ.

Т. НАГАЕВА.

БУДДЫН ШАЖАН ТУХАЙ

«Сибиркино» гэhэн баримтата кинофильм буулгадаг бүлэг Хэжэнгын районой Шилсаана хада дээрэ хүдэлмэриеэ үргэлжэлүүлнэ. Тус бүлэгэй дүй дүршэлтэй мэргэжэлтэн Солоhон продюсер С. Яворский хүтэлбэрилнэ.

Буряад арадай шажан мүргэл энэ картинада онсо hуури эзэлнэ. Буряад орондо буддын шажанай яажа дэлгэрhэн тухай, тэрэнэй ёhо заншалнууд, hургаал заабари, соёл, түүхэ шэнжэлхэ, олониитэдэ хөөрэжэ үгэхэ зорилготой энэ фильм 1991 оной март hарада тушаагдахаар хараалагдана.

Кинофильм буулгадаг бүлэг Ивалгын дасанай хуралнуудые, республикада үнгэргэгдэhэн Сагаалганиие, хизаар ороноо шэнжэлгын музейнүүдые буулгаhан байха юм. Гадна олон тоото эрдэмтэдтэй, ламанартай, мэргэжэлтэдтэй, үбгэд хүгшэдтэй хөөрэлдэжэ, зүбшөөл заабари абана.

Партиин обком, Совет органууд бидэниие ехэ дэмжэнэ, шадаха зэргэзэрээ туhална,— гэжэ режиссер В. Соломин хөөрэнэ.

Энэ режиссер хамта дээрээ 30 гаран фильм буулгаhан байна.

Д. САМБУЕВ.

АКЦИНУУД ХУДАЛДАГДАНА

Улаан-Удын авиационно нэгэдэлэй ажалша коллективэй акцинуудые гаргадаг болонхой. Эдэ акцинуудай гол удхань гэхэдэ, нэн түрүүн хүдэлмэришэдые нэгэдүүлжэ, үйлэдбэриингөө ёhотой эзэн болгохо гэhэн зорилго табина.

Акцинууд 800 мянган түхэригтэ гаргагдаа. Эдэ акцинуудые мүнөө дээрээ гансал тус нэгэдэлэй хүдэлмэрилэгшэд худалдан абаха аргатай юм. Харин 1991 онhоо акцинуудые ямаршье хүн абаха аргатай болохо байна.

Бүри hаяар энэ предприяти дээрэ коммерческэ банкнууд нээгдэхээр хүлеэгдэнэ.

Г. ЕЛИСЕЕВА.

ХҮРЭНГЭ, ААРСА ҮЙЛЭДБЭРИЛЭГДЭХЭ

Хорин тоhоной заводой дэргэдэ үшөө нэгэ цех нээгдэхээр бэлэдхэл хэгдэнэ. Тэрэ цех соо hүнэй зүйлөөр хэгдэhэн буряад арадай эдеэн, хүрэнгэ, аарса гэхэ мэтэ буйпуулагдан гаргагдажа, хүн зондо худалдагдахаар хараалагдана.

Үйлэдбэриин эрхэ байдалда гаргагдаха эдэ зүйлнүүдэй технологи Зүүн Сибиртн технологическа институдай мэргэжэлтэд бэлдэжэ, дурадхаhан байха юм.

Л. ЦЫРЕМПИЛОВ.

ВЫСТАВКЭ ҮНГЭРГЭГДЭБЭ

Закаменск хотын библиотекэ соо «Элүүр энхэ байхын тула» гэhэн номой выставкэ нээгдэбэ. Выставкэдэ ажалшадта hайшаагдаhан хэморой ном болон элдэб журнал, газетэнүүдhээ абтаhан hонирхолтой статьянууд табяатай.

Хүн зоной элүүр энхэ ябалга, хоол зүбөөр хэрэглэhэнэй аша туhа, эмшэлгын удхатайгаар үлэн хооhоор байлга, атлетизм, хүнүүдэй бэе махабадай арга боломжонууд, заншалта болоогүй медицинын нюусанууд, астрологи тухай бэшэгдэhэн номууд, уншагшадай hонирхол ехэтэ татана.

Тус выставкэ саг үргэлжэ шэнэ материалнуудаар шэнэлэгдэжэ байха юм.

А. АБИДУЕВ.

ҺАБАҺАА ХАЛИБА

Июль hарын үнгэрөөд байhан долоон хоногой туршада республика дотор ёhотойл зунай дулаан үдэрнүүд үзэгдэжэ, хаа хаанагүй аяма халуун болоо. Тиигэжэ hүниндөө 10—17, үдэртөө 26—32 градус халуун болоhон, зарим нютагуудта тэнгэри дуугаржа, аадар, бороон элбэгээр ороhон байха юм.

Аадар, бороогой hүүлээр гол, горхонуудай уhан нэмэжэ эхилбэ. Жэшээнь, Хяагтын райондо июлиин 10-да хоёр часай туршада ороhон хура бороон 53 миллиметрээр газарай хүрьhэ норгоhон байба. Харин июлиин 11-дэ 1 час хахадай туршада ороhон аадар бороон 36 миллиметрээр норгоhон байгаа. Хоёр хоногой туршада ороhон хура бороогой хэмжээн hарын нормо болоно.

Ехээр ороhон бороогой hүүлээр Сүхэ голой уhан эрьеhээ халижа, нуга сабшалан, бэлшээри уhанай үертэ абтаба. Голой уhан сүүдхын туршада 55—80 сантиметрээр нэмэhэн байгаа. Мүн Сэлэнгэ мүрэнэй уhан бага зэргээр нэмэжэ захалаа.

Ц. ЖАЛСАНОВА,
Улаан-Удын гидрометобсерваториин ахалагша инженер.

МВД-hээ МЭДЭЭСЭНЭ

Байгша оной июлиин 2-hoo 9 болотор республика дотор 196 гэмтэ ябадал хэгдээ. Эндэ 4 хүн алуулhан, 12 хүнэй бэе зорюута хүндөөр гэмтээгдэhэн, 2 эхэнэрые хүсөөр эдлэhэн, 5 ушарта хүндэ добтолжо тоноhон, 8 хулиган аашa гаргагдаhан, 30 дахин хулгай хэгдэhэн, 91 ушарта үмсын зөөри хулгайлагдаа гээд мэдээсэгдэнэ. Гадна 20 автотранспорт хулгайлагдаhан, наркотическа бодосуудые хэрэглэдэг 6 хүн, милициин хүдэлмэрилэгшэдтэй үсэрхэлдэhэн нэгэ хүн, зорюута түймэр табиhан 1 хүн баригдаhан, үшөө 16 бусад гэмтэ ябадалнууд хэгдэhэн байха юм.

Июлиин 3-най үдэшэ Закаменск хотын «Крисстал» ресторанай дэргэдэ танигдаагүй hoгтуу 3 хүн хулиган аашa гаргажа, 2 эрхэтэниие сохиhон байгаа. Эндэ ажаhуудаг Б. И. Будланов, Б. Б. Доржиев, М. Х. Банзаракцаев гэгшэд баригданхай, мүрдэлгэ хэгдэнэ.

Июлиин 5-да Улаан-Удын Блюхерэй нэрэмжэтэ үйлсэдэ «Март» кооперативай хүдэлмэрилэгшэ В. В. Митрошин хулиган аашa гаргажа, эрхэтэн В. гэгшые сохиhон юм. Мүнөө тэрэ баригданхай.

Хойто-Байгалай районой Уоян hууринай хаанашье хүдэлдэггүй, урдань сүүдлүүлhэн И. М. Авдыреев, энэл hууринай эрхэтэн И. гэгшые буудажа алаhан байба. Мүнөө мүрдэлгэ эхилээ.

Хурамхаан hууринай эрхэтэн Ж. Б. Дамжапов hогтуугаар hамгаяа ехээр сохижо гэмтээhэн юм. Тэрэнь үни болонгүй, гэртээ наhа бараа.

Улаан-Удын Геологическа үйлсэдэхи «Союзпечатиин» киоск сооhоо авторучка, картинануудые хулгайлhан Карелин баригдаа.

Июлиин 8-да Зүүн Сибириин технологическа институт сооhоо хоёр компьютер хулгайлагдаhан юм. Энэ хэрэгые үүдхэhэн Сосново Бор hууринда ажаhуудаг С. А. Абрамов, О. Ю. Бушланов гэгшэд баригдаа.

Июниин 26-hаа июлиин 8 болотор милициин хүдэлмэрилэгшэд түбэй дэлгүүр, аэропорт, түмэр харгын воксал дээгүүр үнэтэй сэнгээр архи худалдадаг 38 хүниие бариhан байна. Эдэнэрэй хоёрынь хуулиин харюусалгада хабаадуулагдаха болобо. Жэшээнь, уhан замай портын механик Л. Г. Олейников, таксин жолоошон А. И. Колесников, 1034-дэхи военторгын жолоошон А. А. Шульгин гэгшэд болоно. «Хүнгөөр» баяжаха дуратайшуул 100-hаа 200 түхэриг хүрэтэр яла түлөө, архи худалдажа олоhон зөөринь абтагдаа.

Эд бараанай дэлгүүр дээрэ юумэ үнэтэйгээр худалдажа байhан 14 хүн баригдажа, захиргаанай талаар хэhээгдээ. 2 хүниинь хуулиин харюусалгада хабаадуулагдаба. Эдэнэрэй дунда «Резерв» кооперативай хүдэлмэрилэгшэ Б. Ц. Ендунов, Заречнын хүдөөгэй барилгын комбинадай электрик В. Н. Гаськов болон бусад бии. Эдэ зонуудhaa 3321 түхэриг мүнгэнэй эд бараан абтагдаа.

Үнгэрhэн үе соо харгын-транспортна 20 гэнэ усал болижо, 5 хүн наhа бараа, 18 хүн, тэрэ тоодо 6 үхибүүн, хүндөөр шархатаа.

Энэл үе саг соо 5 дахин түймэрэй гал соробхиhон, 2 хүн наhа бараhан байна. Галай аюулhaa болижо, 3000 түхэригтэ гай гарза ушаруулагдаа.

Элдэб гэмтэ ябадал хэhэн 655 хүн Улаан-Удын дотоодын хэрэгүүдэй таhагуудта оруулагдаа.

Буряадай АССР-эй МВД-гэй пресс-бүлэг.

ТЕЛЕВИДЕНИ

ИЮЛИИН 16-hаа 22 ХҮРЭТЭР

ПОНЕДЕЛЬНИК, 16

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 7 саг 30 минутаhaa 16 саг 45 минута хүрэтэр заhабари хэгдэхэ. 16.45—Хүгжэмэй ниитэ Европын hайндэр. 17.15—Компьютертэй харилсаан. 18.00—«На хуторе близ Червянки»—баримтата фильм. (Эрхүү). 18.25—Хүүгэдтэ дамжуулга. 19.30—Время. 20.00—Бидэ ба экономико. 20.45—«Кончина»—3 серитэй уран hайханай фильм. 1-дэхи сери. 22.00—Время. 22.30—Мэдээсэлнүүд, соносхолнууд. 22.35—Композитор А. Пахмутовагай зохёохы үдэшэ. 01.00—Шэнэ hонин.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9 сагhaa 18 саг хүрэтэр заhабари хэгдэхэ. УЛААН-УДЭ. 18.00—«Театрай, киногой, телевидениин уран зураашад»—киноочерк. 18.20—«Гал ба хүнүүд». 18.50—Байгал. 19.10—«Встреча». Зүүн Сибириин кинохроникын студиин баримтата кино. 19.55—Ивалгын совхоз-техникумэй ... МОСКВА. 20.10— ... дамжуулга. 21.00— ... нойрсогты, бага... «Сибирь экран ... журнал. 21.15— ... Пушкинай нэрэ... болоhон концерт... ремена участи... най фильм. 00.30— ... очереди»—Моск... стиин Пушкино ... даа hаймаанай ... зан... тухай. ... hоор СССР-эй ... «Днепр»—ЦСКА.

ВТОРНИК, 17

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 7.30—«120 минута». 9.35—«Булагууд». 10.05—Хүүгэдтэ дамжуулга. 11.05—«Кончина»—3 серитэй уран hайханай фильм. 1-дэхи, 2-дохи сери. 13.20—Мэдээсэлнүүд, соносхолнууд. 13.30—Время. 14.10—Ан амитадай аймагта. 16.45—Эрдэм ухаанай hонин. 17.30—Концерт. 18.10—Эхилжэ байгаа спортсменүүдтэ чемпионуудай зүбшэл, заабаринууд. 18.55—Ирагай фольклорно ансамблиин концерт. 19.30—Время. 20.00—Мультфильм. 20.25—Уран зураашын мастерской соо. 20.45—«Кончина»—3 серитэй уран hайханай фильм. 2-дохи сери. 22.00—Время. 22.30—Шухала асуудалаар хөөрэлдөөн. 22.45—Литературно-уран hайханай «Үгэ» программа. 00.40—«Как прекрасен этот мир»—фильм-концерт. 02.10—Шэнэ hонин.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00—Время. 9.15—«Старая крепость»—үхибүүдтэ фильм. 1-дэхи, 2-дохи сери. 11.05—Хүгжэмтэ дамжуулга. 12.35—Мультфильм. 12.45—Ритмическэ гимнастика. 13.15—«Претендент»—уран hайханай фильм. 1-дэхи сери. УЛААН-УДЭ. 17.15—«Халаан»—тележурнал (буряадаар). 17.50—Шэнэ hонин (буряадаар). 18.00—«Ерээдүйн витамин». 18.40—Байгал. 19.00—Парти ба общество. 20.00— ... нэхи газар дээр... рин сэмбын ком... гэдэхи УПК-гай ... но үйлэдбэриин ... носхолнууд. МО... «Амгалан нойрсо... 21.15—«Диалог ... фильм-концерт. ... бираю любовь ... фильм. 22.45—«... хом»—уран hай... 1-дэхи сери.

СРЕДА, 18

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 7.30—«120 минута». 9.35—Фольклорно ансамблиин концерт. 10.00—«Грабеж»—түүхын ба соёлой үнэтэ шухаг зүйлнүүдые СССР-hээ гаргаха ябадал тухай баримтата фильм. 10.50—Хүгжэмтэ дамжуулга. 11.05—«Кончина»—3 серитэй уран hайханай фильм. 2-дохи, 3-дахи сери. 13.30—Время. 14.10—Хүн. Газар дэлхэй. Юртэмсэ. 16.45—А. Вивальдиин зохёолнуудай концерт. 17.25—«ТелеЭКО»—журнал. 17.55—Геологуудай уран hайханай коллективүүдэй концерт. 18.25—Хүүгэдтэ дамжуулга. 19.30—Время. 20.00—Мультфильм. 20.10—С. Рахманиновай романснууд. 20.40—«Кончина»—3 серитэй уран hайханай фильм. 3-дахи сери. 22.30—Время. 22.35—Мэдээсэлнүүд, соносхолнууд. 22.40—Францидахи уулзалганууд. 23.35—Шухала асуудалаар хөөрэлдөөн. 23.45—«Мечту не предай»—Леся Украинкын ажабайдал ба зохёохы ажал ябуулга тухай фильм-концерт.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.15—«Старая крепость»—үхибүүдтэ фильм. 3-дахи, 4-дэхи сери. 11.25—Зүүн жэлнүүдэй гүн сооhоо. 11.55—Амар сайн, хүгжэм! 12.15—Спорт тухай баримтата фильмүүд. 12.45—Швециин радиогой хоорой концерт. 13.30—«Претендент»—уран hайханай фильм. 2-дохи сери. УЛААН-УДЭ. 17.40—«И в праздники, и в будни»—баримтата фильм. 18.10—Буряадай АССР-эй Гостелерадиогой арадай инструмент... рэй концерт. 19.10—Спорт... шоу. 20.10—Бай... наймнай баялиг... хи СПТУ-гай ... МОСКВА. 21.00— ... нойрсогты, бага... «Эсэгэнэрэй газ... телестудиин дам... —П. И. Чайковск... тэ уласхооронды... 22.35—Мэдээсэлн... нууд. 22.45—«Си... —уран hайханай ... хи сери.

ЧЕТВЕРГ, 19

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 7.30—«120 минута». 9.35—Концерт. 10.05—Литературно-уран hайханай «Үгэ» программа. 12.05—«Кончина»—3 серитэй уран hайханай фильм. 3-дахи сери. 13.20—Соносхолнууд, мэдээсэлнүүд. 13.30—Время. 14.10—«Источник»—баримтата фильм. 16.45—Туркмениин баримтата фильм. 16.55—«Питер Пен»—үхибүүдтэ фильм. 1-дэхи сери. 18.05—Амар сайн, хүгжэм! 18.45—«Перепутье»—Московско областиин «Правда» совхоздо арендна подряд нэбтэрүүлхэ талаар түрүүшын алхамууд тухай баримтата фильм. 19.30—Время. 20.00—16-тай ба тэрээнhээ дээшэ наhатайшуулда. 20.45—Сергей Березинэй дуунууд. 20.55—Андрониковой үгэ. «Невскэ проспект». 22.00—Время. 22.30—Поляк дуунай бүхэсоюзна II фестиваль нээгдэхэ. 24.00—Хэблэлэй клуб таниулна. 00.40—Шэнэ hонин.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.15—Цирк гээшэ юун гээшэб. 9.55—«Старая крепость»—үхибүүдтэ фильм. 5-дахи, 6-дахи сери. 12.05—«Жила-была мечта»—фильм-концерт. 13.00—Ритмическэ гимнастика. 13.30—«Претендент»—уран hайханай фильм. 3-дахи сери. 17.25—«Между жизнью и смертью»—баримтата фильм. 17.55—«Уулзалга». УЛААН-УДЭ. 18.25—Байгал. 18.45—«Алтан булаг». —Монгол хэлэтэй арадуудай хүүгэдэй журналнууд тухай альманах. 19.35—Шэнэ hонин (буряадаар). 19.5... —альманах. Улаа... гүйсэдкомой со... зохёохы «Тоонто... хай хөөрөөн. ... СПТУ-гай соно... СКВА. 21.00—«А... согты, багашуул... стая—Чусовая» ... ци. 21.40—Барим... 21.50—П. И. Чай... рэмжэтэ Уласхо... конкурсдо. 22... ягода»—уран hай... 24.00—Поп-хүгжэ... залуушуулай кон...

ПЯТНИЦА, 20

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 7.30—«120 минута». 9.35—«16-тай ба тэрээнhээ дээшэ наhатайшуулда». 10.20—Андрониковой үгэ. «Невскэ проспект». 11.20—Баримтата фильм. 11.35—Андрей Мироновой нэрэмжэтэ актерско дуунай концерт. 12.25—Хүүгэдтэ дамжуулга. 13.30—Время. 16.45—Гүрэнэй Шостаковичой нэрэмжэтэ квартет наадаха. 16.55—«Питер Пен»—үхибүүдтэ фильм. 2-дохи сери. 18.05—Г. Тукайн зохёохы ажал ябуулга тухай баримтата фильм. 18.05—Уран шүлэгэй долгин дээрэ. 18.55—«После шумихи»—баримтата фильм. 19.30—Время. 20.00—Иимэ танил бэшэ Болгари. 22.00—Время. 22.30—Мэдээсэлнүүд, соносхолнууд. 22.35—Шухала асуудалаар хөөрэлдөөн. 22.45—Энеэдэ зугаанай үдэшэ. 01.05—А. Барыкин дуунуудаа гүйсэдхэхэ. 01.30—Шэнэ hонин.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.25—«Семь шагов одной дороги»—баримтата фильм. 9.55—«Харгын аюулгүй байдалые сахиха. 10.00—«Круг замкнуты»—хүдөө ажахыда хулгай хэхэ, юумые үлүү болгожо бэшэхэ баримтанууд тухай баримтата фильм. 10.20—«Старая крепость»—үхибүүдтэ фильм. 7-дохи сери. 11.25—«Куда плывешь кораблик»—баримтата фильм. 12.20—Хүгжэмтэ дамжуулга. 12.55—Кооперативна хүдэлөөн тухай баримтата фильм. 13.25—«Поздняя ягода»—уран hайханай фильм. УЛААН-УДЭ. 18.10—«А дальше что?», «Доброта», «Как сделать миллион»—баримтата фильмүүд. 19.10—Манай депутадуудта асуудалнуудые табинабди. 19.35—«Киногой, театрай, ... уран зураашад... 19.55—Буряад ор... нууд. МОСКВА. ... лан нойрсогты, ... 21.15—П. И. Чай... рэмжэтэ Уласхо... конкурсдо. 21.5... фильм. 22.25—... бүхэсоюзна II ... жюрин гэшүүдэй ... вын уран бэл... церт. 01.55—hайн ... хүсэлэнгэй наада... бол. Эхэнэрнүүд... КНР-эй суглуулага... данууд (США-hаа ... даха).

СУББОТО, 21

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 7.30—«120 минута». 9.35—Арадай дуунай hайндэр. 10.05—Эжы аба бидэ гурбан. 10.35—Оршон байгаша, Газар дэлхэймнай. 11.35—Худалдаа наймаанай hонин. 12.05—Зунай сагта. 13.25—«Бурда моден» дурадхана. 13.55—Илагшад. 14.55—Мультфильм. 15.20—Скрипичнэ хүгжэмэй концерт. 15.50—Дэбжэлтэ. Мэдээсэл. Соносхол. 16.20—Телевидени ямар байхаб. 17.20—«Модест из рода Мусоргских»—фильм-концерт. 18.30—Политическэ темэдэ хөөрэлдөөн. 19.30—Баримтата фильм. 19.45—Уласхоорондын шэнжэлэл. 20.30—Николай Губенкын фильмүүд. «Запретная зона». 22.00—Время. 22.30—Гэр бүлын телевикторина. 22.40—Хүгжэмэй hонин. 02.10—Шэнэ hонин.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.15—Мультфильм. 9.35—«Фламинго»—эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 9.50—«Семеро солдатиков»—уран hайханай фильм. 11.00—Мультфильм. 11.20—«Жизнь и смерть гражданина Чипижко»—баримтата фильм. 12.00—Ород хэлэн. 12.30—Соносхолнууд, мэдээсэлнүүд. 12.35—«Совет Росси»—видеоканал. 15.00—hайн hайхан дура хүсэлэнгэй нааданууд. Спортивна гимнастика, тамаралга. 18.25—«Вечера на хуторе вблиз Диканьки»—уран hайханай фильм. 20.00—hайн hайхан дура хүсэлэнгэй нааданууд. Волейбол. Эхэнэр... гай ба СССР-эй ... мал команданууд... галан нойрсогты, ... 21.15—«Услышать ... баримтата филь... Дуу хадуужа аба... мя. 22.30—«Сказ... Соломонии»—бари... 22.55—hайн hайха... лэнгэй нааданууд... Эрэшүүл. 01.20— ... фильм» киностуд... ханай богони фи... —«Певец»—ур... фильм. (ГДР).

ВОСКРЕСЕНИ, 22

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00—Бултанай эрхилхэ спорт. 9.15—Ритмическэ гимнастика. 9.45—«Спортлотогой» тираж. 10.00—Эртэ үглөөнhөө. 11.00—Эсэгэ орондоо алба хэнэ. 12.00—Үглөөнэй наада зугаанай дамжуулга. 12.30—«Дэлхэйе тойрон»—альманах. 13.30—Элүүр энхэ байлга. 14.25—Мультфильм. 14.45—«Пламя» ансамблиин концерт. 15.00—hайн hайхан дура хүсэлэнгэй нааданууд. Спортивна гимнастика. Тамаралга. 17.45—«hайн hайхан дура хүсэлэнгэй наадануудай баярай оршон байдалда нээгдэлгэ. 19.45—Хүдөөгэй ажал хэрэгүүд. 21.05—«Наш любимый детектив»—киноконцерт. 22.00—Время. 22.30—Хэтэдээ мүнхэ зүйлнүүд тухай бодолнууд. 22.45—«Бенонний и Роза»—6 серитэй уран hайханай фильм. 1-дэхи сери (Норвегиин телевидени). 23.50—Фильм-концерт.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00—«Зарядкада зогсогты». 9.15—«Отцы и дети»—уран hайханай фильм. 10.30—Режиссёр М. Соосэрай фильмүүд. 11.30—«Воскресные дети»—баримтата фильм. 11.45—Поляк дуунай бүхэсоюзна II фестиваль. Конкурсын III шата. 13.15—«Совет Росси»—видеоканал. 15.45—Валентина Пономарёва дуулаха. 16.50—Уласхоорондын шэнжэлэл. 17.45—Хэблэлэй клуб. 19.45—hайн hай... сэлэнгэй наада... мическэ hэлюур... Арадай аялга ду... «Амгалан нойрсо... шуул!» 21.30—«Нaa... эрье шадар байна. ... гын асуудалнууд ... тата фильм. 22.00— ... —Эрхэтэдтэ граж... тухай. Кинопрогр... hайн hайхан д... нааданууд. Мари... нууд.

ПРАВДА БУРЯТИИ
Мүнөөдэрэй номерто

Москвада, Кремлиин Съездүүдэй ордондо КПСС-эй XXVIII съезд хүдэлмэриеэ дүүргэбэ. Съездын түгэсхэлэй үдэрэй хүдэлмэри тухай информационно мэдээсэл номерто үгтөө. Мүнөөдэрэй номерто съездын хүдэлмэриин тоосоон, съезд дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачевой хэлэhэн түгэсхэлэй үгэ, «Экономическа реформо үнгэргэхэ ба дэлгүүрэй харилсаануудта шэлжэн орохо талаар КПСС-эй политика тухай» Советскэ Союзай Коммунис партиин XXVIII съездын резолюци эдэ бүгэдэ материалнууд мүнөөдэрэй номерто толилогдоо.

КПСС-эй Центральна Комитедэй Пленум болижо, эмхидхэлэй асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэhэн байна. Пленум июлиин 14-дэ хүдэлмэриеэ үргэлжэлүүлhэн байна. Пленум тухай информационно мэдээсэл мүн лэ энэ номерой нэгэдэхи хууданда тунхаглагдана.

Мүнөөдэр hураха хэрэгтэй гү? Политическэ болон экономическа hуралсалые саашадань hайжаруулха талаар юу хэхэ хэрэгтэйб? Олоной дунда ябуулдаг үзэл сурталай хүдэлмэридэ хайша хэрэгээр хандадаг ушарнуудые яажа усадхахаб? Захааминай болон Зэдын районуудай пропагандистнуудай районууд хоорондын хамтын семинар дээрэ эдэ асуудалнуудаар ехэ хөөрэлдөөн болоо. КПСС-эй Захааминай райкомой партийна кабинедые даагша В. Халтиновай корреспонденци дотор энэ семинар тухай хэлэгдэнэ.

«Бидэ үшөө арга боломжотойбди»—Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй саг үргэлжын комиссиин түрүүлэгшэ, экономикын эрдэмэй кандидат И. Павловай иимэ гаршагтай статья номерто үгтөө. Дэлгүүрэй экономикодо шэлжэн ороходо ба тэрэнэй түлөө ямар хүдэлмэри ябуулха тухай тэрэ hанамжануудаараа хубаалдана.

Городой адресуудай албаниие hайжаруулха тухай Г. Шелкуновагай корреспонденци—дүрбэдэхи нюурта.

Сэнхир экран

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00—Бултанай эрхилхэ спорт. 9.15—Ритмическэ гимнастика. 9.45—«Спортлотогой» тираж. 10.00—Эртэ үглөөнhөө. 11.00—Эсэгэ орондоо алба хэнэ. 12.00—Үглөөнэй зугаа нааданай дамжуулга. 13.30—Аяншалагшадай клуб. 14.30—Элүүр энхэ байлга. 14.35—Хүгжэмтэ киоск. 14.45—Мультфильм. 15.15—Ахалагша классайхидта уран зохёолой дамжуулга. 16.30—Хүдөөгэй ажалшадта дамжуулга. 17.45—«Царевна и река»—уран hайханай фильм. (Ирак). 19.00—Уран шүлэгэй долгин дээрэ. 19.20—«Хочу сделать признание»—уран hайханай фильм. 1-дэхи, 2-дохи сери. 22.00—Время. 22.30—Хэтэдээ мүнхэ зүйлнүүд тухай бодолнууд. 22.45—Москва—Брюссель гэhэн антимост. 23.25—«Парнас тээшэ шата».

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00—«Зарядкада зогсогты!» 9.15—«Хани харилсаан»—видеоканал. 12.45—Аяншалагшадай клуб. 13.45—Американ легионой духовой оркестр Москвада. 14.30—«Гэр бүлэ»—телепрограмма. 15.30—«Совет Росси»—видеоканал. 18.00—Уласхоорондын шэнжэлэл. 19.00—«ТВ» студи. 21.00—«Амгалан нойрсогты, багашуул!». 21.15—Время. 22.30—«ТВ» студи. «Наша дача»—уран hайханай фильм. 01.30—Волейболоор дэлхэйн лигын түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөн. Эрэшүүл. Түгэсхэл. Японhоо дамжуулагдаха.

Редактор
Р. Б. ГАРМАЕВ.

НАШ АДРЕС:
670000, УЛАН-УДЭ
ул. Каландаришвили, 23

Телефоны редакции: редактор—2-50-96, приемная—2-54-54, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь—2-50-52, секретариат—2-66-76; отделы: партийной жизни и пропаганды—2-60-91, 2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, агропромышленный—2-64-36, 2-63-86; советского строительства и быта—2-69-58; культуры и школ—2-60-21, 2-57-63; информации—2-34-05; переводов—2-54-93; писем и селькоров—2-67-81; корректорская—2-33-61; выпускающие—2-35-95; собственные корреспонденты: п. Баргузин—91-1-44, г. Северобайкальск—35-73, п. Хоринск—55-6-90, г. Закаменск—31-61, п. Кырен—91-9-79. п. Агинское—3-40-69. Директор издательства—2-37-32, бухгалтерия—2-33-77, вахта—2-56-62.

Газета выходит 300 раз в год. Объем 2 п. л. Индекс подписки газеты 50901.

Газета отпечатана республиканской типографией Госкомиздата Бурятской АССР. Директор 2-40-45
Н-00445. Заказ № 163.